

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 11.3.2003
COM(2003) 104 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Ευρύτερη Ευρώπη - Γειτονικές σχέσεις: ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας
στα ανατολικά και νότια σύνορά μας**

Κατάλογος συντομογραφιών

Κεκτημένο: Κοινοτικό κεκτημένο (Κοινοτική νομοθεσία)

ΧΚΑΕ: πρωτοβουλία ΕΕ/Ρωσίας για τον κοινό ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο

ΚΕΠΠΑ: Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας της Κοινότητας

ΕΤΑΑ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη

ΕΤΕ: Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

ΕΧΕ: Ευρωπαϊκός χώρος έρευνας

ΕΠΑΑ: Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΔΕΜΕΕΣ (FEMIP): Διευκόλυνση για ευρω-μεσογειακές επενδύσεις και εταιρικές σχέσεις

ΣΕΣ: Συμφωνίες Ελεύθερων Συναλλαγών

ΑΕγχ.Π: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΔΧΙ: Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

ΔΟΕ: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας

INTERREG: Κοινοτικό πρόγραμμα με στόχο την τόνωση της δια-περιφερειακής συνεργασίας εντός της ΕΕ

ΔΕΥ: Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις

Meda: Κοινοτικό πρόγραμμα ενίσχυσης για τις Μεσογειακές χώρες

ΜΧΣ: μακροοικονομική χρηματοδοτική συμβολή της Κοινότητας

ΠΕΣΒΔ: Περιβαλλοντική Εταιρική Σχέση της Βόρειας Διάστασης

ΝΑΚ: Νέα Ανεξάρτητα κράτη (Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Γεωργία, Τουρκμενιστάν, Καζακστάν, Κιργιζιστάν, Μολδαβία, Τατζικιστάν, Ουκρανία, Ουζμπεκιστάν)

ΟΑΣΕ: Οργάνωση για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη

ΣΕΣΣ: Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας

Phare: Πρόγραμμα κοινοτικής ενίσχυσης για τις υπονήφιες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης

PRINCE: πρόγραμμα πληροφόρησης του ευρωπαίου πολίτη

ΕΤΑ: Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη

Tacis: Κοινοτικό πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας για την Κοινότητα των Ανεξαρτήτων Κρατών

ΔΕΔ: Διευρωπαϊκά Δίκτυα

ΗΕ: Ηνωμένα Έθνη

ΔΝΑΚ: Δυτικά Νέα Ανεξάρτητα Κράτη (Ουκρανία, Μολδαβία, Λευκορωσία)

ΠΟΕ: Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

1. ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ: Η ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ

Την 1η Μαΐου 2004, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προχωρήσει σε μια νέα, ιστορική φάση. Η διευρυμένη Ένωση 25 κρατών, με συνολικό πληθυσμό άνω των 450 εκατ. και ΑΕΠ ανερχόμενο σε περίπου €10000 δισ. θα αυξήσει δραματικά το πολιτικό, γεωγραφικό και οικονομικό βάρος της ΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Η διεύρυνση θα ενισχύσει την ανάπτυξη και τις ευκαιρίες για απασχόληση στην ΕΕ εντός ενός πλαισίου κοινών αξιών και σεβασμού για τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Οι νέες εξελίξεις στην κίνηση των ανθρώπων, των κεφαλαίων, των αγαθών και των υπηρεσιών θα αυξήσουν την ποικιλία των πολιτισμών και των παραδόσεων. Πέρα από τα σύνορα της ΕΕ, η διεύρυνση θα αλλάξει την άρθρωση των πολιτικών και οικονομικών σχέσεων της ΕΕ με άλλα μέρη του κόσμου.

Η διεύρυνση θα δώσει νέα ώθηση στην προσπάθεια της προσέγγισης των 385 εκατ. κατοίκων των χωρών που θα βρεθούν στα εξωτερικά χερσαία και θαλάσσια σύνορα, δηλαδή στη Ρωσία, στα δυτικά ΝΑΚ και στα κράτη της νοτίου Μεσογείου¹. Η προσχώρηση των νέων κρατών-μελών θα ενισχύσει το ενδιαφέρον της ΕΕ για τη βελτίωση των σχέσεων της με τα νέα γειτονικά κράτη. Την επόμενη δεκαετία και έπειτα, η ικανότητα της Ένωσης να προσφέρει ασφάλεια, σταθερότητα και βιώσιμη ανάπτυξη στους πολίτες της θα ταυτίζεται με το συμφέρον της για στενή συνεργασία με τους γείτονές της.

Η αλληλεξάρτηση - πολιτική και οικονομική - με τις γειτονικές χώρες της Ένωσης είναι ήδη πραγματικότητα. Η εμφάνιση του ευρώ ως σημαντικού διεθνούς νομίσματος δημιούργησε νέες ευκαιρίες για πιο στενές οικονομικές σχέσεις. Η μεγαλύτερη γεωγραφική εγγύτητα σημαίνει ότι η διευρυμένη ΕΕ και τα νέα γειτονικά κράτη θα έχουν κοινό συμφέρον να καταβάλλουν περαιτέρω προσπάθειες για την προαγωγή των διακρατικών εμπορικών ροών και επενδύσεων καθώς και πιο μεγάλα κοινά συμφέροντα στη συνεργασία για την αντιμετώπιση διασυνοριακών απειλών από την τρομοκρατία ή την ατμοσφαιρική ρύπανση. Οι γειτονικές χώρες είναι οι ουσιαστικοί εταίροι της ΕΕ: για την αύξηση της κοινής μας παραγωγής, οικονομικής ανάπτυξης και του εξωτερικού εμπορίου, για τη δημιουργία μιας διευρυμένης περιοχής πολιτικής σταθερότητας και έννομης τάξης και για τη σφυρηλάτηση της αμοιβαίας ανταλλαγής ανθρώπινου δυναμικού, ιδεών, γνώσης και πολιτισμού.

Η ΕΕ έχει καθήκον, όχι μόνον απέναντι στους πολίτες της και στους πολίτες των νέων κρατών μελών, αλλά και απέναντι στους σημερινούς και μελλοντικούς της γείτονες για την εξασφάλιση της συνέχισης της κοινωνικής συνοχής και του δυναμισμού της οικονομίας. Η ΕΕ πρέπει να δράσει με στόχο την προώθηση της περιφερειακής και υποπεριφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης που αποτελούν προϋποθέσεις για την πολιτική σταθερότητα, την οικονομική ανάπτυξη και τη μείωση της φτώχειας και των κοινωνικών διαχωρισμών, στο κοινό μας περιβάλλον.

Από την πλευρά της ΕΕ, θα πρέπει να αυξηθεί το φάσμα των πολιτικών της Ένωσης στο σύνολό τους (εξωτερική πολιτική, πολιτική για την ασφάλεια, εμπόριο, ανάπτυξη, περιβάλλον και άλλα) ώστε να αντιμετωπίσει την πρόκληση αυτή. Το

¹ Νότια Μεσόγειος: Αλγερία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Μαρόκο, Παλαιστινιακή αρχή, Συρία, Τунησία. Δυτικά Νέα Ανεξάρτητα Κράτη (ΔΝΑΚ): Ουκρανία, Μολδαβία, Λευκορωσία

Συμβούλιο γενικών υποθέσεων και εξωτερικών σχέσεων του Νοεμβρίου 2002 ξεκίνησε τις εργασίες, σημειώνοντας την ιδιαίτερη κατάσταση της Ουκρανίας, της Μολδαβίας και της Λευκορωσίας - νέοι γείτονες των χερσαίων συνόρων της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το Δεκέμβριο του 2002 επιβεβαίωσε ότι η Ένωση πρέπει να εκμεταλλευθεί την ευκαιρία που της προσφέρεται με τη διεύρυνση ώστε να βελτιώσει τις σχέσεις τις με τους γείτονές της στη βάση κοινών αξιών². Επανέλαβε τη βούληση της Ένωσης για την αποφυγή της χάραξης νέων διαχωριστικών γραμμών στην Ευρώπη και για την προώθηση της σταθερότητας και της ευμάρειας εντός και πέραν των νέων συνόρων της Ένωσης. Επαναβεβαίωσε ότι η διεύρυνση θα εξυπηρετήσει στην ενίσχυση των σχέσεων με τη **Ρωσία** και απηύθυνε έκκληση για τη **βελτίωση των σχέσεων με την Ουκρανία, τη Μολδαβία, τη Λευκορωσία και τις χώρες της νοτίου Μεσογείου που πρέπει να βασίζονται σε μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση για την προώθηση της μεταρρύθμισης, της βιώσιμης ανάπτυξης και του εμπορίου**³. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο επαναβεβαίωσε την **ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των δυτικών Βαλκανίων στη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης**.

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τον τρόπο ενίσχυσης του πλαισίου των σχέσεων της Ένωσης με εκείνες τις γειτονικές χώρες που δεν έχουν σήμερα την προοπτική προσχώρησης της ΕΕ⁴. Συνεπώς, δεν ισχύει για τις σχέσεις της Ένωσης με τις υπόλοιπες υποψήφιες χώρες - Τουρκία, Ρουμανία και Βουλγαρία - ή με τις χώρες των δυτικών Βαλκανίων. Η ανακοίνωση υποστηρίζει ότι η αυξημένη αλληλεξάρτηση - τόσο σε πολιτικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο - μπορεί να αποτελέσει μέσο για την προώθηση της σταθερότητας, της ασφάλειας και της βιώσιμης ανάπτυξης τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Η ανακοίνωση προτείνει ότι η **ΕΕ πρέπει να έχει ως στόχο την ανάπτυξη μιας ζώνης ευμάρειας και φιλικής γειτονίας** - έναν «δακτύλιο φίλων» - **με τον οποίο η ΕΕ θα απολαμβάνει στενές, ειρηνικές σχέσεις και σχέσεις συνεργασίας**.

Ως ανταμοιβή για την ουσιαστική πρόοδο με βάση κοινές αξίες και για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών, οικονομικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του κεκτημένου, οι γειτονικές χώρες της ΕΕ θα δικαιούνται την προοπτική της στενότερης οικονομικής ολοκλήρωσης με την ΕΕ. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να προσφερθεί στη **Ρωσία, στις χώρες των δυτικών ΝΑΚ και στις χώρες της νοτίου Μεσογείου η προοπτική της συμμετοχής στην ενιαία αγορά της ΕΕ και της περαιτέρω ολοκλήρωσης και απελευθέρωσης για την προαγωγή της ελεύθερης μετακίνησης - ατόμων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων (τέσσερις ελευθερίες)**.

² Ιδίως η δημοκρατία, ο σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την έννομη τάξη, όπως ορίστηκαν στην ΕΕ στο χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

³ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επέστησε επίσης την προσοχή στα θέματα που αφορούν τις νέες γειτονικές χώρες, ιδίως πρόσφατα στην έκθεσή του της 12ης Φεβρουαρίου 2003 για τις σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Λευκορωσίας.

⁴ Συνεπώς, λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, οι χώρες νοτίως του Καυκάσου βρίσκονται προς το παρόν επίσης εκτός του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής της παρούσας πρωτοβουλίας.

2. ΓΕΙΤΟΝΙΑ - ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ, ΚΟΙΝΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ

Η κατάσταση που επικρατεί στη Ρωσία, στις χώρες των δυτικών ΝΑΚ και της Νοτίου Μεσογείου είναι πολύ διαφορετικές όσον αφορά την πλειονότητα των προδιαγραφών. Κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα σημειώθηκαν ριζικές αλλαγές στη γεωγραφία, στην τομέα της πολιτικής και του πολιτισμού, τόσο στην Ευρωπαϊκή ήπειρο όσο και στη μεσόγειο. Οι δυνάμεις αυτές δεν οδήγησαν απαραίτητα σε μεγαλύτερη σύγκλιση.

Οι διαφορές αντανακλώνται στην ποικιλία και στην ένταση των σημερινών σχέσεων της Ένωσης με τις νέες γειτονικές της χώρες καθώς και μεταξύ των χωρών αυτών. Ενώ, για παράδειγμα, οι σχέσεις της Ένωσης με τη Λευκορωσία έχουν σημειώσει ελάχιστη πρόοδο από το 1996, η ανάπτυξη του διαλόγου ΕΕ/Ρωσίας και η συνεργασία σε πολιτικά θέματα και σε θέματα ασφάλειας, στον τομέα της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της επιστήμης και τεχνολογίας κατά τα τελευταία χρόνια, έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο. Μια νέα πολιτική γειτνίασης θα αποτελέσει έναν μόνον πυλώνα της συνολικής στρατηγικής συνεργασίας ΕΕ/Ρωσίας.

Το περιφερειακό εμπόριο και η ολοκλήρωση είναι αναγνωρισμένος στόχος της πολιτικής της ΕΕ για τη μεσόγειο, μεταξύ άλλων και λόγω των θετικών αποτελεσμάτων για την περιφερειακή πολιτική και οικονομική σταθερότητα που θα προκύψουν από τη δημιουργία μιας μεγαλύτερης μεσογειακής αγοράς. Η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ) με τις χώρες της νοτίου Μεσογείου και η διαδικασία της Βαρκελώνης προβλέπει ότι αυτές αναμένεται να επεκταθούν σήμερα ώστε να συμπεριλάβουν με μεγαλύτερη πληρότητα τον τομέα των υπηρεσιών καθώς και των αγαθών. Προβλέπεται επίσης η περιφερειακή ολοκλήρωση μέσω της ταχείας διαπραγμάτευσης και εφαρμογής των ΣΕΣ μεταξύ των μεσογειακών εταίρων καθώς και με την Τουρκία, τον τελωνειακό εταίρο της ΕΕ. Ενώ κάποιες συμφωνίες Ένωσης με την ΕΕ δεν έχουν ακόμη κυρωθεί⁵, οι μεσογειακοί εταίροι ενθαρρύνονται ήδη για την προσέγγιση των νομοθεσιών τους με αυτή της ενιαίας αγοράς.

Σε αντίθεση με τις συμβατικές σχέσεις με όλες τις υπόλοιπες γειτονικές χώρες της ΕΕ, οι εταιρικές σχέσεις για συμφωνίες συνεργασίας (ΣΕΣΣ) που ισχύουν με τη Ρωσία, την Ουκρανία και τη Μολδαβία, δεν προβλέπουν ούτε προτιμησιακή μεταχείριση στο εμπόριο ούτε χρονοδιάγραμμα για ρυθμιστική προσέγγιση.

⁵ Συμφωνίες σύνδεσης με την Τυνησία, το Ισραήλ, το Μαρόκο, την Παλαιστινιακή Αρχή και την Ιορδανία έχουν τεθεί σε ισχύ. Οι συμφωνίες σύνδεσης που έχουν συναφθεί με την Αίγυπτο, το Λίβανο και την Αλγερία πρόκειται να επικυρωθούν. Μια συμφωνία σύνδεσης με τη Συρία είναι υπό διαπραγμάτευση.

ΓΕΙΤΝΙΑΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΕ ΑΥΤΗ

- Το άρθρο 49 της συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι οιοδήποτε ευρωπαϊκό κράτος μπορεί να υποβάλει αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ενδεχόμενοι υποψήφιοι πρέπει να πληρούν τα κριτήρια προσχώρησης, δηλαδή: δημοκρατία, έννομη τάξη, ανθρώπινα δικαιώματα, σεβασμός των μειονοτήτων· λειτουργική οικονομία της αγοράς και ικανότητα αντιμετώπισης των ανταγωνιστικών πιέσεων· τη δυνατότητα ανάληψης επίσης των υποχρεώσεων που ενέχει η ιδιότητα του μέλους (που σημαίνει την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων και πολιτικών της ΕΕ).
- Το κίνητρο για μεταρρύθμιση που δημιουργήθηκε από την προοπτική της προσχώρησης αποδείχτηκε ισχυρό η διεύρυνση υπήρξε αδιαμφισβήτητο το πιο επιτυχές μέσο εξωτερικής πολιτικής της Ένωσης.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις το θέμα της ενδεχόμενης προσχώρησης έχει ήδη λυθεί. Για παράδειγμα, η προοπτική προσχώρησης αποκλείστηκε για τους μη-ευρωπαϊούς μεσογειακούς εταίρους. Άλλες, όμως, περιπτώσεις, παραμένουν ανοιχτές, όπως εκείνων των ευρωπαϊκών κρατών που έχουν εκφράσει καθαρά την επιθυμία τους να προσχωρήσουν στην ΕΕ.
- Στην πραγματικότητα, ωστόσο, κάθε απόφαση για την περαιτέρω επέκταση της ΕΕ οδηγεί σε διάλογο για τα τελικά γεωγραφικά σύνορα της Ένωσης. Αυτός είναι ένας διάλογος στον οποίο οι σημερινοί υποψήφιοι πρέπει να είναι σε θέση να διαδραματίσουν πλήρη ρόλο.
- Συνεπώς, στόχος της νέας πολιτικής γειτνίασης είναι να προσφέρει ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη μιας νέας σχέσης η οποία, μεσοπρόθεσμα, δεν θα περιλαμβάνει την προοπτική προσχώρησης ή ρόλου στα όργανα της Ένωσης. Μια απάντηση στα πρακτικά θέματα που τίθενται λόγω της εγγύτητας και της γειτνίασης πρέπει να εξεταστεί ξεχωριστά από το θέμα της προσχώρησης στην ΕΕ.

Δεδομένων αυτών των διαφορετικών σημείων εκκίνησης και στόχων είναι προφανές ότι η νέα προσέγγιση της ΕΕ δεν μπορεί να είναι μια πολιτική που θα προσαρμόζεται σε όλες τις περιστάσεις. Τα διαφορετικά στάδια της μεταρρύθμισης και της οικονομικής ανάπτυξης σημαίνουν επίσης ότι πρέπει να αναμένεται διαφορετικός βαθμός προόδου από τις γειτονικές χώρες την επόμενη δεκαετία.

Αφετέρου, γίνεται ολοένα και πιο σαφές ότι η ΕΕ έχει πολλά κοινά συμφέροντα με τον καθένα από τους γείτονές της. Όλες οι χώρες στη νέα γειτονιά έχουν να αντιμετωπίσουν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που αφορούν την εγγύτητα, την ευμάρεια και τη φτώχεια.

Εγγύτητα

Η γεωγραφική εγγύτητα παρέχει ευκαιρίες και προκλήσεις τόσο για την ΕΕ όσο και για τους γείτονές της. Στη δήλωση της Βαρκελώνης του 1995, η ΕΕ και οι μεσογειακοί εταίροι αναγνώρισαν ότι η γεωγραφική εγγύτητα αύξησε την αξία της ανάπτυξης μιας συνεκτικής πολιτικής στενής συνεργασίας, που αντανάκλαται στη διαπραγμάτευση των συμφωνιών εταιρικής σχέσης με κάθε χώρα. Στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας που έχουν συναφθεί με τη Ρωσία, την Ουκρανία και τη Μολδαβία, τα μέρη συμφώνησαν και για την ανάγκη σύνταξης ισχυρής εταιρικής σχέσης, βασισμένης σε ιστορικούς δεσμούς και κοινές αξίες. Και τα δύο είδη συμφωνίας σχεδιάστηκαν ως μέσα για την επικούρηση της μεταβατικής διαδικασίας, ιδίως μέσω της σταδιακής προσέγγισης μεταξύ της ΕΕ και των εταιρικών χωρών και της δημιουργίας μιας ευρύτερης περιοχής συνεργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, η γεωγραφική εγγύτητα αυξάνει τη σημασία ενός συνόλου θεμάτων που αφορούν, αλλά δεν περιορίζονται, στη διαχείριση των νέων εξωτερικών συνόρων και διασυνοριακών ροών. Η ΕΕ και οι γείτονές της έχουν αμοιβαίο συμφέρον για τη συνεργασία, τόσο διμερώς όσο και περιφερειακά, για να εξασφαλιστεί ότι οι πολιτικές τους για τη μετανάστευση, οι τελωνειακές διαδικασίες και οι συνοριακοί έλεγχοι δεν θα εμποδίζουν ούτε θα καθυστερούν τα άτομα ή τα αγαθά από τη διάσχιση των συνόρων για καθ' όλα νόμιμους σκοπούς. Οι υποδομές, η αποτελεσματική διαχείριση των συνόρων και η διασύνδεση των μεταφορών, της ενέργειας και των δικτύων τηλεπικοινωνίας θα έχουν βιοτική σημασία για την επέκταση του αμοιβαίου εμπορίου και των επενδύσεων. Οι διασυνοριακοί πολιτιστικοί δεσμοί, ιδίως μεταξύ πληθυσμών της ίδιας εθνοτικής/πολιτιστικής ταυτότητας, έχουν μεγαλύτερη σημασία στο πλαίσιο της εγγύτητας. Παρομοίως, οι απειλές για την αμοιβαία ασφάλεια, λόγω της διασυνοριακής διάστασης των περιβαλλοντικών και πυρηνικών καταστροφών, μεταδοτικών ασθενειών, παράνομης μετανάστευσης, εμπορίου ανθρώπων, οργανωμένου εγκλήματος ή τρομοκρατικών δικτύων, θα απαιτήσουν την από κοινού προσέγγιση ώστε να αντιμετωπιστούν συνολικά.

Ευμάρεια και φτώχεια

Η νέα προσέγγιση της ΕΕ στις γειτονικές της χώρες δεν μπορεί να περιοριστεί στις συνοριακές περιοχές. Εάν η ΕΕ πρόκειται να συνεργαστεί με τους γείτονές της ώστε να δημιουργηθεί μια περιοχή κοινής ευμάρειας και σταθερότητας, η πολιτική εγγύτητας πρέπει να συμβαδίζει με τη λήψη μέτρων ώστε να αντιμετωπιστούν τα βαθύτερα αίτια της πολιτικής αστάθειας, της ευάλωτης οικονομικής κατάστασης, των θεσμικών ανεπαρκειών, των διαφορών και της φτώχειας⁶.

Οι περισσότεροι από τους γείτονες της ΕΕ νοτίως και ανατολικά διαθέτουν ονομαστικό κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ που ανέρχεται σε λιγότερο από €2000⁷. Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός αυξήθηκαν απότομα στη Ρωσία και στα δυτικά ΝΑΚ κατά την τελευταία δεκαετία ως αποτέλεσμα της μείωσης της παραγωγής και της αύξησης της ανισότητας στην κατανομή του εισοδήματος. Αυτό οδήγησε σε αυξημένο κίνδυνο κοινωνικής και πολιτικής εξάρθρωσης. Στη Ρωσία, το ΑΕγχΠ εξακολουθεί να είναι κατά ένα τρίτο χαμηλότερο από το επίπεδο του 1989· η Μολδαβία παραμένει κάτω από το ήμισυ του προηγούμενου επιπέδου ΑΕγχΠ. Αυτό που είναι ίσως λιγότερο γνωστό είναι ότι η Μεσόγειος είχε επίσης χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ. Η Αίγυπτος, το Ισραήλ και η Τυνησία είναι οι μόνες χώρες που υπερέβησαν το ποσοστό ανάπτυξης ύψους 2% από το 1975, ενώ η Αλγερία, για παράδειγμα, παρουσιάζει χαμηλό αρνητικό ποσοστό ανάπτυξης. Μόνον η νοτίως της Σαχάρας Αφρική παρουσιάζει χειρότερο συνολικό ποσοστό ανάπτυξης σε σχέση με αυτές τις δύο περιοχές. Η Μολδαβία είναι με διαφορά η πιο φτωχή γειτονική χώρα (€417 κατά κεφαλήν⁸), ενώ ακολουθεί η Ουκρανία (€855). Το Ισραήλ είναι το πλουσιότερο από τα γειτονικά κράτη της ΕΕ (€19578)· ακολουθεί ο Λίβανος (€5284), που διαθέτει, ωστόσο, πολύ χαμηλότερο

⁶ Όπως ορίζεται στη δήλωση του Συμβουλίου/της Επιτροπής της 10ης Νοεμβρίου 2000 για την αναπτυξιακή πολιτική στην ΕΕ.

⁷ Βλ. το παράρτημα για τις στατιστικές για το ΑΕΠ, το εμπόριο και τις επενδύσεις, τη μετανάστευση και την ενίσχυση.

⁸ Ονομαστικές εκτιμήσεις για το 2001, έκθεση της ETAA όσον αφορά τη μετάβαση, 2002.

επίπεδο ΑΕγχΠ και η Ρωσία πολύ μετά τις δύο χώρες (€2382). Μια δέσμη χωρών - Λευκορωσία, Αίγυπτος, Μαρόκο, Δυτική όχθη/Γάζα και Συρία - έχουν επιτύχει τρεις με τέσσερις φορές το επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Μολδαβίας (€1292 - €1663).

Παρά το χαμηλότερο ποσοστό οικονομικής ανάπτυξης, η περιοχή της Μεσογείου χαρακτηριζόταν επί μακρόν από χαμηλό ποσοστό απόλυτης φτώχειας⁹. Εξακολουθεί ωστόσο να υφίσταται μια κατάσταση σχετικής φτώχειας, καθώς σχεδόν 30% του πληθυσμού ζει με λιγότερο από \$2 ημερησίως και τα ποσοστά αναλφαβητισμού παραμένουν υψηλά. Μόνον το 0.6% του πληθυσμού χρησιμοποιεί το internet και μόνον 1.2% έχει πρόσβαση σε υπολογιστές¹⁰. Στη Ρωσία και στα δυτικά ΝΑΚ, τα ποσοστά φτώχειας έχουν αυξηθεί σημαντικά από το 1990. Στη Ρωσία έχει σημειωθεί κάποια μεταβολή στην τάση αυτή τα τελευταία χρόνια.

Η δημοκρατία, ο πλουραλισμός, ο σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων, οι πολιτικές ελευθερίες, η έννομη τάξη και ουσιώδεις προδιαγραφές σε εργασιακά θέματα είναι απαραίτητα προαπαιτούμενα για την πολιτική σταθερότητα, καθώς και για την ειρηνική και βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Σχεδόν όλες οι χώρες της Μεσογείου, οι δυτικές ΝΑΚ και η Ρωσία έχουν ιστορικό αυταρχικής και μη δημοκρατικής διακυβέρνησης καθώς και φτωχό προηγούμενο ως προς την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ελευθερίας του ατόμου. Γενικά, οι χώρες των ΔΝΑΚ και η Ρωσία έχουν προχωρήσει σε θέματα εδραίωσης της δημοκρατίας και των θεσμών της αγοράς κατά τα τελευταία 12 έτη. Η πολιτική μεταρρύθμιση ωστόσο στην πλειονότητα των χωρών της Μεσογείου δεν έχει ακόμη προχωρήσει όσο σύντομα θα ήταν επιθυμητό.

Το εμπόριο και οι επενδύσεις είναι βιοτικής σημασίας για τη βελτίωση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης. Η εξασφάλιση της ασφαλούς και βιώσιμης παροχής ενέργειας θα απαιτήσει πρόσθετες, τεράστιες επενδύσεις στη Ρωσία, στα δυτικά ΝΑΚ και στη Μεσόγειο. Ταυτόχρονα, χρειάζεται επείγοντως οικονομική διαφοροποίηση στις βιομηχανίες και υπηρεσίες έντασης της εργασίας και δημιουργίας απασχόλησης και υπάρχει επείγουσα ανάγκη υπηρεσιών όχι μόνον σε σχετικά φτωχές χώρες από πλευράς πόρων, όπως είναι η Ουκρανία, η Μολδαβία, το Μαρόκο αλλά και σε χώρες ενεργειακά πλούσιες, όπως είναι η Αλγερία και η Ρωσία. Η ενέργεια κυριαρχεί στις εισαγωγές και από τις δύο περιοχές, περισσότερο για το εμπόριο με τη Ρωσία παρά με τα δυτικά ΝΑΚ και από τις χώρες της νοτίου Μεσογείου, όπου η κλωστοϋφαντουργία και η αγροτική παραγωγή αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο των εισαγωγών από ορισμένες χώρες (Μολδαβία, Μαρόκο, Τυνησία). Το 2001, έτος με υψηλές τιμές στο πετρέλαιο, οι εξαγωγές στην ΕΕ από τη Ρωσία και τα δυτικά ΝΑΚ και από τις χώρες της νοτίου Μεσογείου ανήλθαν σε περίπου €60 εκατ. για καθεμιά από τις δύο περιοχές, ενώ οι εισαγωγές από την ΕΕ ανήλθαν σε μόνον λίγο άνω του ημίσεως των εξαγωγών και για τις δύο. Προς χάριν σύγκρισης, το 2001 οι εισαγωγές και εξαγωγές της Ουγγαρίας μόνον στην ΕΕ ανήλθαν σε €25 δισ. περίπου εκατέρωθεν. Οι γειτονικές χώρες αντιμετωπίζουν όλες χαμηλά επίπεδα άμεσων ξένων επενδύσεων συγκρινόμενες με χώρες σε παρόμοια επίπεδα ανάπτυξης και σχετικά με τις ανάγκες τους. Για παράδειγμα, οι κατά

⁹ Ατομικό εισόδημα κάτω του \$1 ημερησίως, μετρώμενο σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης

¹⁰ UNDP (Αναπτυξιακό πρόγραμμα των ΗΕ) για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον αραβικό κόσμο

κεφαλὴν ξένες επενδύσεις στη Ρωσία είναι λιγότερες από το ένα έκτο του επιπέδου στην Πολωνία και επιπλέον στη Ρωσία σημειώθηκε μέση ετήσια διαφυγή κεφαλαίων ύψους \$20 δισ. κατά την τελευταία δεκαετία.

Απαιτείται θετική δράση για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω αλληλο-ενισχυόμενων οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών καθώς και πολιτικών για την απασχόληση ώστε να διαδοθούν τα οφέλη από την αυξημένη οικονομική ανάπτυξη σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Είναι επίσης σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της κατάρτισης και της στέγασης. Η αύξηση της αποτελεσματικότητας σε περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο πρέπει να προχωρήσει παράλληλα. Η αυξημένη περιβαλλοντική ρύπανση και οι ανεπάρκειες στη διαχείριση πυρηνικών και τοξικών καταλοίπων επηρεάζουν τη δημόσια υγεία και το βιοτικό επίπεδο σε πολλές από τις γειτονικές χώρες και συμβάλλουν στη μείωση του προσδόκιμου ζωής σε ορισμένες άλλες. Ταυτόχρονα, η δαπανηρή και αναποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων μειώνει τις σημερινές και σε σημαντικό βαθμό τις μελλοντικές προοπτικές για οικονομική ανάπτυξη.

Απαιτείται επίσης ένα λειτουργικό νομικό σύστημα, το οποίο να εφαρμόζεται με ισχυρές ρυθμιστικές, αποτελεσματικές και ανεξάρτητες δικαστικές αρχές εξοπλισμένες με τη δύναμη να προστατεύουν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας, για τη μεγιστοποίηση της οικονομικής δραστηριότητας και παραγωγής και για την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης.

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΔΟ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Η Ευρω-Μεσογειακή συνεργασία προσφέρει ένα ισχυρό πλαίσιο πολιτικής για τις σχέσεις της ΕΕ με χώρες της Μεσογείου. Από την έγκρισή της το 1995, η δήλωση της Βαρκελώνης αποτέλεσε τη βάση για τον συνεχή διάλογο και τη συνεργασία παρά τις πολιτικές αναταραχές στην περιοχή.
- Σε ό,τι αφορά τη διμερή διάσταση των κοινοτικών σχέσεων, το βασικό πλαίσιο είναι παρόμοιο και για τις δύο ομάδες χωρών: οι συμφωνίες σύνδεσης/συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένου του πολιτικού διαλόγου, συνοδεύονται από εθνικά προγράμματα MEDA/Tacis και από συμφωνίες για ειδικά θέματα (επανεισδοχή, αλιεία, κλπ.). Η μεγαλύτερη διαφορά είναι ότι, στη Μεσόγειο, συμπεριλαμβάνεται μια σαφής περιφερειακή διάσταση που ενθαρρύνει την ανάπτυξη ενδο-περιφερειακών πρωτοβουλιών και συνεργασίας σε ένα ευρύ φάσμα τομέων. Η πολιτική της προαγωγής της ενδο-περιφερειακής συνεργασίας συνίσταται σε τρία κεφάλαια που ορίστηκαν στη δήλωση της Βαρκελώνης και συμπληρώνουν το διμερές πλαίσιο: το πολιτικό κεφάλαιο και το κεφάλαιο που αφορά την ασφάλεια, το δημοσιονομικό και οικονομικό κεφάλαιο καθώς και το κοινωνικό, πολιτιστικό και ανθρώπινο κεφάλαιο. Από το 1995, πραγματοποιήθηκαν επτά συναντήσεις των υπουργών εξωτερικών των 15+12, μαζί με 16 τομεακές συναντήσεις υπουργών. Οι συναντήσεις αυτές έδωσαν το έναυσμα για μια σειρά κοινών πρωτοβουλιών συνεργασίας, χρηματοδοτούμενων μέσω του περιφερειακού προγράμματος MEDA.
- Στα μελλοντικά ανατολικά εξωτερικά σύνορα, η περιφερειακή οικονομική συνεργασία στα δυτικά ΝΑΚ είναι ήδη αρκετά ισχυρή και προσανατολίζεται στις παραδοσιακές ροές του εμπορίου και των επενδύσεων προς και από τη Ρωσία. Ωστόσο, η ενθάρρυνση της περιφερειακής πολιτικής συνεργασίας και/ή της οικονομικής ολοκλήρωσης δεν έχει έως σήμερα αποτελέσει ισχυρό παράγοντα της κοινοτικής πολιτικής έναντι της Ρωσίας και των δυτικών ΝΑΚ.
- Η βόρεια διάσταση προσφέρει σήμερα το μόνο περιφερειακό πλαίσιο στο οποίο συμμετέχει η ΕΕ με τους εταίρους της εξ ανατολής για την αντιμετώπιση διακρατικών και διασυνοριακών θεμάτων. Ωστόσο η συμμετοχή περιορίζεται στη Ρωσία.
- Στο πλαίσιο μιας νέας πολιτικής γειτνίασης της ΕΕ, θα ενθαρρυνθεί έντονα η περαιτέρω περιφερειακή και υπο-περιφερειακή συνεργασία και ολοκλήρωση μεταξύ των χωρών της νοτίου Μεσογείου. Ενδέχεται επίσης να εξεταστούν νέες πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση της περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ της

Οι αρνητικές επιπτώσεις των διαφορών στην οικονομική και πολιτική ανάπτυξη, ειδικά όταν αυτές διαρκούν για μεγάλο διάστημα, δεν μπορούν να υποτιμηθούν. Δεν πρόκειται για επιπτώσεις μόνον στο εσωτερικό - όσο διαρκούν οι διενέξεις αυτές υπάρχει κίνδυνος αντανάκλασής τους στην περιοχή. Οι συρράξεις και οι πολιτικές διαφορές στη Μεσόγειο (Δυτική Σαχάρα, Παλαιστίνη) την τελευταία πεντηκονταετία καθυστέρησαν σοβαρά την ανάπτυξη της περιοχής. Μη αναγνωρισμένα κρατίδια όπως η Υπερδνειστερία αποτελούν πόλο έλξης για το οργανωμένο έγκλημα και μπορούν να αποσταθεροποιήσουν ή να θέσουν εκτός λειτουργίας τη διαδικασία συγκρότησης του κράτους, της πολιτικής εδραίωσης και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η ΕΕ έχει σαφές συμφέρον για την εξασφάλιση της αντιμετώπισης αυτών των κοινών προκλήσεων.

3. ΕΝΑ ΝΕΟ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η ΕΕ μπορεί και πρέπει να εργαστεί με στόχο να διαδοθούν στις γειτονικές χώρες τα οφέλη της διεύρυνσης ως προς την πολιτική και οικονομική σταθερότητα και να βοηθήσει στη μείωση των κενών σε θέματα ευμάρειας, όπου αυτά υπάρχουν. Αυτό πρέπει να αντανakλάται σε ένα σαφές όραμα για την ανάπτυξη στενότερων και πιο συνεκτικών σχέσεων με τους γείτονες της Ένωσης, τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει την ενίσχυση και την ενοποίηση της υφιστάμενης πολιτικής της ως προς τα θέματα γειτονίας έναντι των περιοχών αυτών επιδιώκοντας δύο θεμελιώδεις στόχους για την επόμενη δεκαετία ή περισσότερο:

- **Τη συνεργασία με τους εταίρους με στόχο τη μείωση της φτώχειας και τη δημιουργία μιας περιοχής γενικής ευμάρειας και αξιών βασισμένων στη βαθύτερη οικονομική ολοκλήρωση, στις στενότερες πολιτικές και πολιτιστικές σχέσεις, στην αυξημένη διασυνοριακή συνεργασία και στην από κοινού ανάληψη της ευθύνης για την πρόληψη των συρράξεων μεταξύ της ΕΕ και των γειτόνων της.**
- **Τη στήριξη της προσφοράς της ΕΕ για συγκεκριμένα οφέλη και προτιμησιακές σχέσεις εντός ενός διαφοροποιημένου πλαισίου που θα ανταποκρίνεται στην πρόοδο που έχει σημειωθεί από τις χώρες-εταίρους στους τομείς της πολιτικής και οικονομικής μεταρρύθμισης.**

Η καθιέρωση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο μιας ανοιχτής και ολοκληρωμένης αγοράς που θα λειτουργεί στη βάση συμβατών και εναρμονισμένων κανόνων καθώς και στη βάση περαιτέρω απελευθέρωσης θα επιφέρει σημαντικά οικονομικά και άλλα οφέλη τόσο στην ΕΕ όσο και στις γειτονικές περιοχές. Ένα πολιτικό, ρυθμιστικό και εμπορικό πλαίσιο, το οποίο θα αυξάνει την οικονομική σταθερότητα και θα θεσμοθετεί την έννομη τάξη, θα καταστήσει τις γειτονικές χώρες πιο ελκυστικές για επενδυτές και λιγότερο ευάλωτες σε εξωτερικούς κραδασμούς. Η μεγαλύτερη αμοιβαιότητα στην πρόσβαση στις αγορές μέσω συμφωνιών προτιμησιακής μεταχείρισης που καλύπτουν αγαθά και υπηρεσίες θα έχει το μέγιστο δυνατό αντίκτυπο εάν συνοδεύεται από μέτρα για τη διευκόλυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί την σύγκλιση απόψεων ως προς το ότι

η έγκριση ενός ευρύτερου φάσματος πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής προστασίας, θα ενισχύσει την ταχύτερη οικονομική πρόοδο. Η έρευνα και η επιστημονική **συνεργασία** μπορούν να λειτουργήσουν καταλυτικά για την τεχνολογική πρόοδο. Το κοινοτικό κεκτημένο προσφέρει ένα καλά εδραιωμένο πρότυπο για την εγκαθίδρυση λειτουργικών αγορών και κοινών προτύπων για βιομηχανικά προϊόντα, υπηρεσίες, μεταφορές, ενέργεια και δίκτυα τηλεπικοινωνίας, περιβαλλοντική προστασία και προστασία του καταναλωτή, προδιαγραφές υγείας, εργασίας και ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας. Η αυξημένη και πιο στοχοθετημένη κοινοτική αναπτυξιακή βοήθεια μπορεί να συνοδεύσει τις μεταρρυθμίσεις, βοηθώντας την αύξηση της διοικητικής ικανότητας και τη μείωση των δαπανών κοινωνικής προσαρμογής.

Σε ανταπόκριση στην ουσιαστική πρόοδο με βάση κοινές αξίες και στην αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών, οικονομικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του κεκτημένου στη νομοθεσία, οι γειτονικές χώρες της ΕΕ θα δικαιούνται την προοπτική της στενότερης οικονομικής ολοκλήρωσης με την ΕΕ. Ειδικότερα, **πρέπει να προσφερθεί σε όλες τις γειτονικές χώρες η προοπτική της συμμετοχής στην κοινή αγορά της Κοινότητας και η περαιτέρω ολοκλήρωση και απελευθέρωση για την προώθηση της ελεύθερης μετακίνησης - ατόμων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων (τέσσερις ελευθερίες)**. Εάν μια χώρα έχει αγγίξει αυτό το επίπεδο, πλησιάζει την Ένωση στον ανώτατο βαθμό που της επιτρέπει η μη ιδιότητα του μέλους¹¹. Η ΕΕ πρέπει συνεπώς να είναι σε θέση να συνεργαστεί στενά με τις γειτονικές χώρες που επιθυμούν να εφαρμόσουν περαιτέρω μεταρρυθμίσεις και να βοηθήσουν στην αύξηση της ικανότητάς τους ώστε να ευθυγραμμιστούν και να εφαρμόσουν μέρη του κοινοτικού κεκτημένου.

Συνεπώς, η προσέγγιση της ΕΕ μπορεί να βασιστεί στις ακόλουθες πρωτοβουλίες:

□ Επέκταση της εσωτερικής αγοράς και ρυθμιστικές δομές: οι κοινοί κανόνες και τα κοινά πρότυπα είναι ζωτικής σημασίας ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι γείτονές μας θα μπορούν να έχουν πρόσβαση και να επωφεληθούν από τη διευρυμένη ενιαία αγορά της ΕΕ καθώς και να δημιουργήσουν ένα πιο σταθερό περιβάλλον για οικονομικές δραστηριότητες. Το κοινοτικό κεκτημένο, που καθιέρωσε μια κοινή αγορά βασισμένη στην ελεύθερη μετακίνηση των αγαθών, ατόμων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, εξασφαλίζοντας τον ανταγωνισμό και την ανάπτυξη ισότιμων όρων ανταγωνισμού βασισμένων σε κοινές προδιαγραφές και σε ολοκληρωμένη προστασία για την υγεία, τον καταναλωτή και το περιβάλλον, μπορεί να εξυπηρετήσει ως πρότυπο για χώρες που εισάγουν θεσμικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

Τόσο οι συμφωνίες σύνδεσης και οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης και συνεργασίας ορίζουν, με την ευρύτερη έννοια, μια ατζέντα για τη νομοθετική και ρυθμιστική προσέγγιση, δίχως ωστόσο να έχουν οριστεί συγκεκριμένες προθεσμίες. Για τα δυτικά ΝΑΚ, η ατζέντα αυτή μπορεί να αναπτυχθεί όπως εξετάζεται σήμερα στην πρωτοβουλία για έναν κοινό ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο (ΚΕΟΧ) που ξεκίνησε με τη Ρωσία. Ο ΚΕΟΧ πρέπει να αναπτυχθεί ώστε να οριστεί ένα βαθύτερο και

¹¹ Ομιλία του προέδρου Πρόντι στην έκτη παγκόσμια διάσκεψη ECSA, Βρυξέλλες, 5-6 Δεκεμβρίου 2002

ευρύτερο χρονοδιάγραμμα νομοθετικής σύγκλισης μεταξύ της ΕΕ και της Ρωσίας. Η συμμετοχή σε επιλεγμένες δραστηριότητες και προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων πτυχών όπως η προστασία των καταναλωτών, τα πρότυπα, περιβαλλοντικοί και ερευνητικοί οργανισμοί, μπορεί να είναι ανοιχτή για όλες τις γειτονικές χώρες. Οι προσπάθειες για την υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης της πολιτικής των επιχειρήσεων από τις χώρες - εταίρους πρέπει να συνοδεύει τη ρυθμιστική σύγκλιση.

❑ Προνομιακές εμπορικές σχέσεις και άνοιγμα της αγοράς:

Μολονότι οι χώρες μπορούν να ωφεληθούν από την προσέγγιση των οικονομικών τους κανόνων και δομών με εκείνες της ΕΕ, πριν από την απελευθέρωση του εμπορίου, το ελεύθερο εμπόριο είναι καίριος παράγοντας για την ολοκλήρωση της αγοράς.

Όπως προβλέπεται στη διαδικασία της Βαρκελώνης, οι συμφωνίες για το ελεύθερο εμπόριο που υφίστανται ήδη με τις χώρες της μεσογείου πρέπει να καλύψουν πληρέστερα τους τομείς των αγαθών και υπηρεσιών. Η δημιουργία μιας πιο ολοκληρωμένης αγοράς απαιτεί τη σύναψη συμφωνιών παρόμοιου βεληνεκούς και μεταξύ των εταίρων μας, καθώς και με την Τουρκία. Για τη Ρωσία και τα δυτικά ΝΑΚ, προβλέπονται ζώνες ελεύθερου εμπορίου στις ΣΕΣΣ, αλλά δίχως συνημμένο χρονοδιάγραμμα. Είναι δυνατή η ανάπτυξη στόχων και σημείων αναφοράς. Η διαδοχή της οικονομικής προσέγγισης είναι σημαντική ώστε να εξασφαλιστεί ότι η απελευθέρωση θα βοηθήσει πραγματικά την ανάπτυξη. Για τη Μολδαβία που δεν διαθέτει σήμερα την ανταγωνιστική ισχύ ή τη διοικητική ικανότητα να αναλάβει τις αμοιβαίες υποχρεώσεις μιας ΖΕΣ, η ΕΕ είναι έτοιμη να αναπτύξει νέες πρωτοβουλίες για τη χορήγηση καλύτερης πρόσβασης στις αγορές, βάσει των υποχρεώσεων του ΠΟΕ.

❑ Προοπτικές για τη νόμιμη μετανάστευση και μετακίνηση των ατόμων:

Η ΕΕ και οι χώρες-εταίροι έχουν κοινό συμφέρον να εξασφαλιστεί ότι τα νέα εξωτερικά σύνορα δεν αποτελούν εμπόδιο για την κοινωνική και πολιτιστική ανταλλαγή περιφερειακής συνεργασίας. Ο αντίκτυπος των γηρατειών και της δημογραφικής μείωσης, της παγκοσμιοποίησης και της εξειδίκευσης, σημαίνει ότι η ΕΕ και οι γείτονές της μπορούν να επωφεληθούν από την καθιέρωση μηχανισμών που επιτρέπουν στους εργαζομένους να μετακινούνται από επικράτεια σε επικράτεια, όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη προσόντων - μολονότι η ελεύθερη μετακίνηση των ατόμων και των εργαζομένων παραμένει μακροπρόθεσμος στόχος. Σημαντικές πρόσθετες ευκαιρίες για πολιτιστικές και τεχνολογικές ανταλλαγές μπορεί να διευκολυνθούν μέσω μιας πολιτικής χορήγησης θεώρησης εισόδου (visa) μακράς διάρκειας από τα κράτη-μέλη της ΕΕ.

Ένα αποτελεσματικό και φιλικό προς το χρήστη σύστημα για μικρότερη συνοριακή κυκλοφορία είναι απαραίτητο μέρος κάθε πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης. Η ΕΕ εξετάζει σήμερα τρόπους για τη διευκόλυνση της διάσχισης των εξωτερικών συνόρων για υπηκόους τρίτων χωρών υπεράνω υποψίας που ζουν στις συνοριακές περιοχές και έχουν θεμιτούς και έγκυρους λόγους για την τακτική διάσχιση των συνόρων και δεν αποτελούν απειλή για την ασφάλεια. Η ΕΕ μπορεί επίσης να εξετάσει τις δυνατότητες διευκόλυνσης της μετακίνησης των πολιτών γειτονικών χωρών που συμμετέχουν σε προγράμματα και δραστηριότητες της ΕΕ. Τα κράτη-μέλη της ΕΕ πρέπει επίσης να

εξετάσουν τις δυνατότητες χορήγησης πρόσβασης άνευ θεώρησης εισόδου σε δικαιούχους διπλωματικών και υπηρεσιακών διαβατηρίων. Εκτός αυτού, εφόσον υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις, η ΕΕ πρέπει να είναι ανοιχτή στο ενδεχόμενο εξέτασης της ευρύτερης εφαρμογής συστημάτων κατάργησης της θεώρησης εισόδου. Η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει μια κοινή προσέγγιση για να εξασφαλίσει την ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χωρών, με ειδική έμφαση σε πολίτες των γειτονικών χωρών που κατοικούν νόμιμα στην Ένωση. Η ΕΕ πρέπει να συμβάλει στην ενίσχυση των προσπαθειών των γειτονικών χωρών για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και να καθιερώσει αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την επιστροφή και ιδίως για τη διαμετακομιστική λαθρομετανάστευση. Η σύναψη συμφωνιών επανεισδοχής με όλους τους γείτονες, ξεκινώντας με το Μαρόκο, τη Ρωσία, την Αλγερία, την Ουκρανία, τη Λευκορωσία και τη Μολδαβία θα είναι απαραίτητο στοιχείο στις κοινές προσπάθειες με στόχο τη μείωση της λαθρομετανάστευσης.

□ Πιο στενή συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση κοινών απειλών για την ασφάλεια:

Η συνεργασία, η καταβολή κοινών προσπαθειών και η παροχή βοήθειας για την καταπολέμηση απειλών για την ασφάλεια όπως είναι η τρομοκρατία και το διακρατικό οργανωμένο έγκλημα, οι τελωνειακές και φορολογικές απάτες, οι πυρηνικές και περιβαλλοντικές καταστροφές και οι μεταδοτικές ασθένειες, πρέπει να τεθούν σε προτεραιότητα.

Τόσο τα εθνικά μέτρα όσο και η πιο έντονη διμερής και πολυμερής δράση είναι απαραίτητα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών, στην εμπορία ανθρώπων, στη λαθρομετανάστευση, στην απάτη, στην παραχάραξη, στη νομιμοποίηση κεφαλαίων από παράνομες δραστηριότητες και στη διαφθορά. Η ΕΕ πρέπει να διερευνήσει τις δυνατότητες ακόμη πιο στενής συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες σε θέματα δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας και για την ανάπτυξη αμοιβαίας νομικής βοήθειας. Η προσέγγιση του σχεδίου δράσης ΕΕ/Ρωσίας κατά του οργανωμένου εγκλήματος και του σχεδίου δράσης ΔΕΥ για την Ουκρανία, που περιλαμβάνει πίνακα αποτελεσμάτων, μπορεί να αναπτυχθεί και για άλλες γειτονικές χώρες. Η ΕΕ πρέπει να βασιστεί στη συνεργασία που ξεκίνησε στη Μεσόγειο για την εισαγωγή μεταρρυθμίσεων στο δικαστικό σύστημα, να βελτιώσει την εκπαίδευση των αστυνομικών και την περαιτέρω συνεργασία στον τομέα της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι τομέας που επιδέχεται στενότερη συνεργασία. Πρέπει επίσης να παρασχεθεί βοήθεια στους νέους γείτονες για την εφαρμογή όλων των συναφών διεθνών μέσων στον εν λόγω τομέα, ιδίως εκείνων που έχουν αναπτυχθεί στα ΗΕ. Ο πολιτικός εστιασμός και η βοήθεια της ΕΕ πρέπει να συνεχίσουν να υποστηρίζουν τις προσπάθειες για την προώθηση της εκκένωσης των πυρηνικών στην περιοχή της βορειοδυτικής Ρωσίας και της παρακολούθησης του κλεισίματος του πυρηνικού σταθμού του Τσερνομπίλ. Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της διασυνοριακής ρύπανσης - ατμοσφαιρικής, θαλάσσιας, υδάτινης ή χερσαίας - πρέπει να βασιστεί στο μοντέλο της προσέγγισης συνεργασίας της Περιβαλλοντικής εταιρικής σχέσης της βόρειας διάστασης (ΠΕΣΒΔ) και της επιχειρησιακής ομάδας Δούναβη-Ευξείνου Πόντου.

❑ Μεγαλύτερη πολιτική συμμετοχή της ΕΕ στην πρόληψη των διάφορων και στη διαχείριση των κρίσεων:

οι από κοινού αξίες, οι ισχυροί δημοκρατικοί θεσμοί και η σύγκλιση απόψεων σχετικά με την ανάγκη θεσμοθέτησης του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα θα ανοίξει το δρόμο για το στενότερο και πιο ανοιχτό διάλογο σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ). Η κοινή γειτονία προϋποθέτει την από κοινού επιβάρυνση και ανάληψη ευθύνης για την αντιμετώπιση των απειλών για τη σταθερότητα λόγω συγκρούσεων και ανασφάλειας.

Η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει πιο ενεργό ρόλο για τη διευκόλυνση της διευθέτησης των διαφορών όσον αφορά την Παλαιστίνη, τη Δυτική Σαχάρα και την Υπερδνειστερία (σε υποστήριξη των προσπαθειών του ΟΑΣΕ και άλλων μεσολαβητών). Η μεγαλύτερη συμμετοχή της ΕΕ στη διαχείριση των κρίσεων σε απάντηση στις συγκεκριμένες περιφερειακές απειλές θα ήταν απτή απόδειξη της βούλησης της ΕΕ να αναλάβει μεγαλύτερο μερίδιο της επιβάρυνσης ως προς την επίλυση των διαφορών στις γειτονικές χώρες. Ύστερα από την επίτευξη της λύσης, οι ικανότητες της ΕΕ ως προς τη διαχείριση των κρίσεων σε διπλωματικό επίπεδο μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθούν για ρυθμίσεις που αφορούν την εσωτερική ασφάλεια μετά την περίοδο των συρράξεων. Θα απαιτηθούν πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης για τη μετά τη σύρραξη ανασυγκρότηση και ανάπτυξη.

❑ Μεγαλύτερες προσπάθειες για την προώθηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της περαιτέρω πολιτιστικής συνεργασίας και της αύξησης της αμοιβαίας κατανόησης:

Οι κοινές αξίες και η αμοιβαία κατανόηση παρέχουν τα θεμέλια, μεταξύ άλλων, για βαθύτερες πολιτικές σχέσεις, καλύτερη συνεργασία σε θέματα δικαιοσύνης και ασφάλειας, βελτίωση του περιβάλλοντος και της διακυβέρνησης. Η σημασία του διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών και η ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των πολιτισμών, των θρησκειών, των παραδόσεων και των ανθρώπινων δεσμών είναι πολύ μεγάλη. Η ΕΕ πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης κοινωνίας των πολιτών για την προώθηση των βασικών ελευθεριών όπως είναι η ελευθερία της έκφρασης και του συνεταιρίζεσθαι. Η ΕΕ πρέπει επίσης να καταβάλει μεγαλύτερες προσπάθειες για τη δημιουργία μιας θετικής εικόνας στη γειτονική περιοχή και να συμβάλει στην καταπολέμηση των στερεοτύπων που επηρεάζουν την εικόνα των γειτονικών χωρών στην ΕΕ.

Τα προγράμματα και οι δραστηριότητες της ΕΕ στους τομείς της έρευνας, της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και των διμερών προγραμμάτων επισκεπτών πρέπει να επεκταθούν. Τα προγράμματα ανταλλαγών μεταξύ νέων και πανεπιστημίων, η δημιουργία μαθημάτων ευρωπαϊκών σπουδών και η εγκαίνιαση νέων κέντρων ενημέρωσης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι δραστηριότητες «με επίκεντρο τον άνθρωπο», συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων επαγγελματικών ανταλλαγών/επίσκεψης, οι δραστηριότητες στον τομέα των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της κατάρτισης και της ανταλλαγής δημοσιογράφων αξίζει στενή εξέταση. Οι ιδέες που προωθούν τα νέα κράτη μέλη πρέπει να εξεταστούν ευνοϊκά. Οι ανταλλαγές σε περιφερειακό επίπεδο όσον αφορά τη διακυβέρνηση και τα θέματα κατάρτισης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν αποδειχτεί επωφελείς και πρέπει να διερευνηθούν περαιτέρω. Στη Μεσόγειο, η εργασίες μπορεί να

πραγματοποιηθούν υπό την αιγίδα του ευρωμεσογειακού ιδρύματος. Πρέπει να δοθεί προσοχή στην ενίσχυση της παροχής πολιτικής ενημέρωσης από την ΕΕ στη Ρωσία και στα δυτικά ΝΑΚ σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Οι ευκαιρίες αδελφοποίησης μεταξύ της τοπικής κυβέρνησης και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών καθώς και η δικαστική συνεργασία πρέπει να χρησιμοποιηθούν πλήρως. Θα ξεκινήσει επίσης μια ενημερωτική εκστρατεία με την ονομασία PRINCE για τη συνειδητοποίηση του ευρωπαϊκού κοινού σχετικά με τα οφέλη και τις προκλήσεις του ευρύτερου ευρωπαϊκού πλαισίου.

□ Ενσωμάτωση στα δίκτυα Μεταφορών, Ενέργειας και τηλεπικοινωνιών και στον Ευρωπαϊκό χώρο έρευνας:

η πλήρης ενσωμάτωση στις κοινοτικές αγορές και στην ευρωπαϊκή κοινωνία απαιτεί συμβατή και διασυνδεδεμένη υποδομή και δίκτυα καθώς και εναρμονισμένο ρυθμιστικό περιβάλλον. Οι πολιτικές της ΕΕ όπως τα διευρωπαϊκά δίκτυα, (ΔΕΔ), το Galileo και άλλες δραστηριότητες έρευνας πρέπει να χαράζουν στρατηγικές για τους γείτονες από ανατολικά και νότια.

Το περιφερειακό πρόγραμμα Meda εκπονεί σχέδια για τη διασύνδεση των υποδομών και τη ρυθμιστική σύγκλιση και εναρμόνιση στις μεταφορές, στην ενέργεια και στις τηλεπικοινωνίες (δι-ευρω-μεσογειακά δίκτυα). Τα σχέδια αυτά πρέπει να εφαρμοστούν με δάνεια και κεφάλαια υψηλού κινδύνου από την ΕΤΕ μέσω της Διευκόλυνσης για ευρωμεσογειακές επενδύσεις και εταιρικές σχέσεις (FEMIP) καθώς και από τα υπόλοιπα Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (ΔΧΙ). Η ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνει και να υποστηρίζει τις αγορές τηλεπικοινωνιών στις γειτονικές χώρες βελτιώνοντας τη διαθεσιμότητα της πρόσβασης στο Internet για τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες και για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης οικονομιών που βασίζονται στη γνώση. Όπως αναφέρεται στο 6ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη, (ΕΤΑ), η ΕΕ πρέπει να προωθήσει τη διεύρυνση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας, (ΕΧΕ), για την ενσωμάτωση των επιστημονικών κοινοτήτων των γειτονικών χωρών, για την πλήρη εκμετάλλευση των επιστημονικών πορισμάτων, την τόνωση της καινοτομίας και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και των ικανοτήτων στον τομέα της έρευνας.

□ Νέα μέσα για την προώθηση των επενδύσεων και την προστασία:

Ένα ισχυρότερο και πιο σταθερό κλίμα για τις επενδύσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό είναι μεγάλης σημασίας για τη μείωση του κενού που υπάρχει μεταξύ της ΕΕ και των γειτόνων της. Οι επενδύσεις από το εξωτερικό μπορεί να ενθαρρύνουν τις μεταρρυθμίσεις και να βελτιώσουν τη διακυβέρνηση συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη μεταβίβαση της τεχνογνωσίας και των τεχνικών διαχείρισης καθώς και της κατάρτισης του τοπικού προσωπικού.

Οι συμφωνίες που θα συναφθούν στο μέλλον με τους γείτονές μας μπορεί να συμπεριλαμβάνουν αμοιβαίες διατάξεις για τη χορήγηση στις ξένες εταιρείες μεταχείρισης ίδιας με αυτής που επιφυλάσσεται στις εθνικές για τις συναλλαγές τους καθώς και για την ενίσχυση του συνολικού πλαισίου προστασίας των επενδύσεων. Η ΕΕ αναμένεται να συνεχίσει να επικουρεί την καταπολέμηση της διαφθοράς, να ενισχύει την έννομη τάξη και την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος. Η ΕΕ πρέπει να βοηθήσει στην αύξηση των πρωτοβουλιών για διάλογο μεταξύ των εταιρειών, που περιλαμβάνουν την ΕΕ και τις εταιρείες των γειτονικών χωρών. Η διαδικασία

στρογγυλής τράπεζας βιομηχάνων ΕΕ-Ρωσίας και οι συναντήσεις κορυφής μεταξύ επιχειρηματιών των Μεσογειακών χωρών αποτέλεσαν χρήσιμα μέσα για επιχειρηματίες με στόχο την ανάπτυξη πρακτικών προτάσεων σχετικά με τη βελτίωση των επενδύσεων και του επιχειρηματικού κλίματος στις γειτονικές χώρες. Τα περιφερειακά όργανα που εκπροσωπούν τους επιχειρηματίες και τις επιχειρηματικές ενώσεις της ΕΕ στις γειτονικές χώρες είναι πολύτιμοι βοηθοί στον τομέα αυτό.

□ Υποστήριξη της ενσωμάτωσης στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα:

η συμμετοχή στον ΠΟΕ είναι αναπόσπαστο μέρος μιας θετικής οικονομικής ατζέντας και των επεκτεινόμενων εμπορικών και επενδυτικών συνδέσμων.

Η ΕΕ πρέπει να υποστηρίξει έναν υψηλό ρυθμό διαπραγματεύσεων μεταξύ του ΠΟΕ και των υποψηφίων χωρών - Ρωσία, Ουκρανία, Αλγερία, Λίβανος και Συρία - και εξακολουθεί να προσφέρει βοήθεια για την προετοιμασία όσον αφορά την όσο το δυνατόν πιο σύντομη προσχώρηση με αποδεκτούς όρους. Τα προγράμματα Tacis και Meda μπορεί να προσφέρουν περαιτέρω τεχνική υποστήριξη σε σχέση με το εμπόριο καθώς και κατάρτιση για την τελωνειακή συνεργασία και τη διευκόλυνση των συναλλαγών, την πνευματική ιδιοκτησία, τη ρύθμιση του τομέα των υπηρεσιών και την προσέγγιση και εφαρμογή της νομοθεσίας της κοινής αγοράς.

□ Αυξημένη βοήθεια, Καλύτερα προσαρμοσμένη στις ανάγκες:

Η εγγύτητα απαιτεί την καταβολή περαιτέρω προσπάθειών για την ενθάρρυνση της διασυνοριακής και διακρατικής συνεργασίας και ανάπτυξης, τόσο τοπικά όσο και περιφερειακά. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση κάθε μορφής οικονομικής, νομικής και κοινωνικής συνεργασίας μεταξύ των συνόρων, ειδικά μεταξύ περιφερειακών και τοπικών αρχών και εντός της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΕ πρέπει να συνεργαστεί με τους γείτονές της για τη διευκόλυνση της από κοινού διαχείρισης των μεταναστευτικών ρευμάτων και της μεθοριακής διαμετακόμισης και για την αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου του λαθρεμπορίου, καθώς και της διαφθοράς, της απάτης και θεμάτων που αφορούν το περιβάλλον, τα πυρηνικά και τις μεταδοτικές ασθένειες. Τα μέσα συνεργασίας της ΕΕ πρέπει να είναι επαρκώς ευέλικτα για την αντιμετώπιση του συνολικού φάσματος των αναγκών.

Όσον αφορά τη Ρωσία και τα δυτικά ΝΑΚ, οι περιορισμοί στο συντονισμό μεταξύ των υφιστάμενων κοινοτικών μέσων δημιουργούν εμπόδια στις διασυνοριακές και υπο-περιφερειακές δραστηριότητες. Λαμβάνοντας υπόψη τα προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν βραχυπρόθεσμα, η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο της δημιουργίας ενός νέου μέσου για τη γειτνίαση που θα βασίζεται στις θετικές εμπειρίες από την προαγωγή της διασυνοριακής συνεργασίας με τα προγράμματα Phare, Tacis και INTERREG¹². Το μέσο αυτό θα επικεντρώνει σε διασυνοριακά θέματα, στην προαγωγή της περιφερειακής και υπο-περιφερειακής συνεργασίας και τη βιώσιμη ανάπτυξη στα ανατολικά σύνορα. Όσον αφορά τη Μεσόγειο, πρέπει να εξεταστεί το εάν ένα τέτοιο ενοποιημένο μέσο για την εγγύτητα μπορεί να ισχύσει και για τη διάσχιση κοντινότερων θαλάσσιων αποστάσεων (μεταξύ της διευρυμένης ΕΕ

¹² Μολονότι βρίσκεται εκτός του γεωγραφικού πεδίου του παρόντος εγγράφου, παρόμοια δεδομένα ισχύουν για τις διασυνοριακές πτυχές του προγράμματος CARDS στα δυτικά Βαλκάνια.

και ενός αριθμού χωρών-εταίρων της Βαρκελώνης). Η ΕΕ πρέπει να συνοδεύσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στις μεταρρυθμίσεις με την αυξημένη βοήθεια ώστε να μειωθεί ο αντίκτυπος των προσαρμογών στους φτωχούς και ευάλωτους. Τα δυτικά ΝΑΚ αναμένεται να ωφεληθούν από την πιο άμεση χορήγηση βοήθειας και οικονομικής υποστήριξης για την αντιμετώπιση της φτώχειας, της κοινωνικής και οικονομικής ανισότητας και του αποκλεισμού για την επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής συνοχής. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για την εξαιρετική μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή από την ΕΕ (ΜΧΣ) πρέπει να αποσαφηνιστούν. Η ανάγκη για τη δημιουργία κανονισμού-πλασίου να επανεξεταστεί.

□ **Νέες πηγές χρηματοδότησης:**

η τεχνική και οικονομική βοήθεια της Κοινότητας δεν είναι το μόνο μέσον για την προώθηση της μεταρρύθμισης ή για την καταλυτική επίδραση στις ιδιωτικές επενδύσεις. Τα ΔΧΙ μπορεί να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη μείωση της φτώχειας, βοηθώντας στην άμβλυνση των κοινωνικών συνεπειών της μετάβασης, βοηθώντας στην επιτάχυνση της μεταρρύθμισης και στην αύξηση των επενδύσεων καθώς και στην ανάπτυξη των υποδομών στον ιδιωτικό τομέα.

Τα οικονομικά μέσα της Κοινότητας και η ΕΤΕ πρέπει να εξακολουθήσουν να υποστηρίζουν τις επενδύσεις υποδομής στη Μεσόγειο. Η ΔΕΜΕΕΣ (διευκόλυνση για ευρω-μεσογειακές επενδύσεις και εταιρικές σχέσεις) ή, με την επιφύλαξη αναθεώρησης από το Συμβούλιο, μια ευρω-μεσογειακή τράπεζα, είναι μέσα για την παροχή πρόσθετης υποστήριξης στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα στην περιοχή. Για τη Ρωσία και τα δυτικά ΝΑΚ, οι κοινοτικές πρωτοβουλίες, οι πρωτοβουλίες της ΕΤΑΑ και της ΕΤΕ πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω. Ενώ πρέπει να εξακολουθήσει να υποστηρίζεται ο καίριος ρόλος που διαδραματίζει η ΕΤΑΑ, η ΕΕ μπορεί επίσης να εξετάσει τη σταδιακή και στοχοθετημένη αύξηση της δανειοδότησης της ΕΤΕ στη Ρωσία και κατ'επέκταση στην Ουκρανία, στη Μολδαβία και, ενδεχομένως, στη Λευκορωσία. Η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει ότι τα ΔΧΙ θα λάβουν υπόψη τη σημασία της δαπάνης στην εκπαίδευση, στην υγεία και στις καθαρές παροχές κοινωνικής ασφάλισης στις πολιτικές τους στις γειτονικές χώρες.

4. ΜΙΑ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ, ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο μακροπρόθεσμος στόχος των πρωτοβουλιών που προβλέπονται στο κεφάλαιο 3 είναι η σύναψη μιας ρύθμισης στην οποία οι σχέσεις της Ένωσης με τις γειτονικές χώρες θα ομοιάζουν στο τέλος με τους στενούς πολιτικούς και οικονομικούς δεσμούς που απολαμβάνει σήμερα η ΕΕ με τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. Αυτό σημαίνει ότι οι εταίροι θα αναλάβουν πολύ βαθύτερες και ευρύτερες υποχρεώσεις, ιδίως όσον αφορά την ευθυγράμμιση με την κοινοτική νομοθεσία. Ωστόσο, η νέα πολιτική γειτνίασης δεν θα υπερισχύσει του υφιστάμενου πλαισίου για τις σχέσεις της Κοινότητας με τη Ρωσία και τις χώρες των δυτικών ΝΑΚ και της νοτίου Μεσογείου. Αντίθετα, θα συμπληρώσει και θα αναπτύξει υφιστάμενες πολιτικές και ρυθμίσεις.

ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

- Οι σχέσεις ΕΕ-Λευκορωσίας ήλθαν σε αδιέξοδο το 1996-7 λόγω των σοβαρών εμποδίων στην ανάπτυξη της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λευκορωσία και ιδίως λόγω της αντικατάστασης

του δημοκρατικά εκλεγμένου κοινοβουλίου με μια εθνική εθνοσυνέλευση που ορίστηκε από τον Πρόεδρο κατά παράβαση του συντάγματος του 1994.

- Η Συμβουλευτική Επιτροπή Κυβερνήσεων (ΣΕΚ) αντέδρασε το 1997 παγώνοντας τη σύναψη της ΣΕΣ, που υπεγράφη το 1995 και περιορίζοντας τις επαφές υπουργικού επιπέδου και το πεδίο εφαρμογής της παροχής βοήθειας της ΕΕ στην Λευκορωσία.
- Παρά τις επανειλημμένες προσεγγίσεις από την ΕΕ, τον ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης από το 1997, η Λευκορωσία εφήρμοσε μια συνεχή πολιτική παρέκκλισης από τις δεσμεύσεις της στο Συμβούλιο της Ευρώπης και τον ΟΑΣΕ. Η σύγκρουση με τον ΟΑΣΕ σχετικά με την αντιπροσωπεία του στο Μινσκ οδήγησε σε απόφαση 14 κρατών μελών για την απαγόρευση της χορήγησης θεωρήσης εισόδου σε κυβερνητικούς εκπροσώπους το Νοέμβριο του 2002.
- Η ΕΕ αντιμετωπίζει το εξής δίλημμα στη Λευκορωσία: είτε να αφήσει την κατάσταση να εκφυλιστεί - μια πολιτική για την οποία ο λαός της Λευκορωσίας μπορεί να πληρώσει ακριβά και η οποία εμποδίζει την ΕΕ από το να συνεχίσει την αυξημένη συνεργασία σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος - είτε να δεσμευθεί με κίνδυνο να αφήσει να εννοηθεί ότι υποστηρίζει πολιτικές που δεν συνάδουν με τις αξίες της ΕΕ.
- Λίγο πριν από τις τοπικές εκλογές του Μαρτίου του 2003 και στις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2004, η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει να δεσμεύσει τη Λευκορωσία σε μια μετρήσιμη, βήμα με βήμα διαδικασία, επικεντρωμένη στη δημιουργία των συνθηκών για ελεύθερες και δίκαιες εκλογές και, μόλις αυτό επιτευχθεί, στην ένταξη της Λευκορωσίας στην πολιτική γειτνίασης, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δέσμευση της ΕΕ για κοινές και δημοκρατικές αξίες.

Όπως προαναφέρθηκε, οι γειτονικές χώρες δεν ξεκινούν από το ίδιο σημείο τις σχέσεις τους με την ΕΕ. Ορισμένοι εταίροι έχουν συνάψει ΣΕΣ διαφορετικού βαθμού πεδίου εφαρμογής και βάθους· άλλοι έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία ανάπτυξης μιας στρατηγικής εταιρικής σχέσης με την ΕΕ, με την οικονομική ολοκλήρωση να αποτελεί μια από τις πτυχές αυτές. Ενώ η ΕΕ πρέπει να στοχεύει στο να εξασφαλίσει μια πιο συνεκτική προσέγγιση, προσφέροντας τις ίδιες ευκαιρίες στην ευρύτερη γειτονική περιοχή και ζητώντας αντίστοιχα τα ίδια πρότυπα συμπεριφοράς από τον καθένα από τους γείτονές μας, η διαφοροποίηση μεταξύ των χωρών θα παραμείνει η βάση για τη νέα πολιτική γειτνίασης.

Ο συνολικός στόχος θα είναι η συνεργασία με τις χώρες-εταίρους για τη σφυρηλάτηση της διαδικασίας πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων, την προαγωγή της στενότερης οικονομικής ολοκλήρωσης και της βιώσιμης ανάπτυξης και για την παροχή πολιτικής υποστήριξης και βοήθειας. Η ΕΕ πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή ότι οι κρατικοί θεσμοί πρέπει να είναι σε θέση να εφαρμόσουν πλήρως τη μεταρρύθμιση ώστε να συμμορφωθούν με τα διεθνή πρότυπα ως προς τα πολιτικά, νομικά και ανθρώπινα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Οι εταίροι θα ξεκινήσουν από διαφορετική και σε ορισμένες περιπτώσεις περιορισμένη, ικανότητα διεξαγωγής ταχύτατων μεταρρυθμίσεων και ολοκληρωμένης μετάβασης. Θα πρέπει να επιδείξουν ισχυρή δέσμευση στο θέμα της αύξησης της διοικητικής, θεσμικής και νομικής τους ικανότητας. Συνεπώς, δεν υπάρχει εναλλακτική λύση σε μια προσέγγιση βήμα προς βήμα. Η επέκταση των οφελών που προβλέπονται στο κεφάλαιο 3, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ενίσχυσης, αναμένεται να διεξαχθεί έτσι ώστε να ενθαρρύνει και να αμείψει τη μεταρρύθμιση - μεταρρυθμίσεις που οι υφιστάμενες πολιτικές και τα κίνητρα της ΕΕ δεν έχουν έως σήμερα καταφέρει να καταστήσουν δυνατές σε όλες τις περιπτώσεις. Συνεπώς η δέσμευση πρέπει να εισαχθεί **σταδιακά** και να **εξαρτηθεί από την πλήρωση των συμφωνημένων στόχων μεταρρύθμισης**. Νέα οφέλη πρέπει να προσφερθούν μόνον με στόχο να αντικατοπτρίσουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί από τις χώρες-εταίρους στην πολιτική και οικονομική

μεταρρύθμιση. Απουσία προόδου, οι ευκαιρίες αυτές δεν θα προσφερθούν στους εταίρους.

Η παρούσα ανακοίνωση προτείνει την καθιέρωση των αρχών της διαφοροποίησης και της προόδου μέσω εθνικών και/ή περιφερειακών Σχεδίων Δράσης. Αυτά πρέπει να είναι πολιτικά έγγραφα - που συγκεντρώνουν υφιστάμενες και μελλοντικές εργασίες στο πλήρες φάσμα των σχέσεων της ΕΕ με τους γείτονές της, ώστε να οριστούν σαφώς οι συνολικοί στόχοι και τα σημεία αναφοράς της στρατηγικής πολιτικής με τα οποία μπορεί να κριθεί η πρόοδος σε βάθος χρόνου. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι ακριβή και να συμπληρώνονται όπου είναι δυνατόν από πιο λεπτομερή σχέδια για συνεργασία κατά τομείς.

Ο καθορισμός σαφών και δημόσιων στόχων και σημείων αναφοράς που διατυπώνουν με σαφήνεια τα μέτρα που η ΕΕ αναμένει από τους εταίρους της είναι ένα μέσο για την εξασφάλιση μιας συγκροτημένης και αξιόπιστης προσέγγισης μεταξύ κρατών. Τα σημεία αναφοράς προσφέρουν επίσης μεγαλύτερη δυνατότητα πρόβλεψης και βεβαιότητας για τις χώρες-εταίρους από ό,τι η παραδοσιακή «επιβολή όρων». Τα πολιτικά και οικονομικά σημεία αναφοράς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της προόδου σε καίριους τομείς της μεταρρύθμισης και όσον αφορά συμφωνημένους στόχους. Πέρα από τις ρυθμιστικές και διοικητικές πτυχές που συνδέονται άμεσα με την ολοκλήρωση της αγοράς, καίρια σημεία αναφοράς πρέπει να περιλαμβάνουν την επικύρωση και την εφαρμογή διεθνών δεσμεύσεων που δείχνουν σεβασμό για τις κοινές αξίες, ιδίως τις αξίες που κωδικοποιούνται στη δήλωση των ΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και στα πρότυπα του ΟΑΣΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Όπου αυτό είναι δυνατόν, αυτά τα σημεία αναφοράς πρέπει να αναπτύσσονται σε στενή συνεργασία με τις ίδιες τις χώρες - εταίρους, ώστε να εξασφαλίζεται η εθνική κτήση και δέσμευση.

Διεθνείς οργανισμοί και ιδίως ο ΟΑΣΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) και τα ΔΧΙ, μπορούν να συμμετάσχουν στον καθορισμό των σημείων αναφοράς. Οι οργανισμοί αυτοί πρέπει επίσης να δεσμευθούν στη διαδικασία της υποστήριξης των συναφών μεταρρυθμίσεων.

Σχέδια δράσης και συνοδευτικά σημεία αναφοράς πρέπει να καθοριστούν από το Συμβούλιο, βάσει προτάσεων της Επιτροπής, όπου αυτό είναι δυνατόν ύστερα από συζήτηση με τις ενδιαφερόμενες χώρες-εταίρους. Ύστερα από την επίτευξη συμφωνίας ως προς τα σχέδια δράσης, αυτά θα υπερβούν τις κοινές στρατηγικές ώστε να αποτελέσουν το κύριο έγγραφο πολιτικής της Ένωσης για μεσοπρόθεσμες σχέσεις με τις χώρες αυτές.

Σε ό,τι αφορά τις **θεσμικές και συμβατικές ρυθμίσεις** των συμφωνιών σύνδεσης και των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και συνεργασίας, η εφαρμογή και η εξάντληση των διατάξεων που περιέχονται στις υφιστάμενες συμφωνίες παραμένει απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε νέο έγγραφο.

ΛΙΒΥΗ

- Η ΕΕ δεν έχει συμβατικές σχέσεις με τη Λιβύη.
- Τον Απρίλιο του 1999, ύστερα από την αναστολή των κυρώσεων των ΗΕ, η Λιβύη απέκτησε καθεστώς παρατηρητή στη διαδικασία της Βαρκελώνης και κλήθηκε να γίνει πλήρες μέλος

ύστερα από την οριστική άρση των κυρώσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ και μόλις η Λιβύη αποδέχθηκε πλήρως το «κεκτημένο» της Βαρκελώνης.

- Η ΕΕ ανέστειλε τις κυρώσεις κατά της Λιβύης και τους περιορισμούς στο διπλωματικό και προξενικό προσωπικό και στις θεωρήσεις εισόδου· το εμπάργκο στις εξαγωγές όπλων παραμένει.
- Μολονότι η Λιβύη δεν έχει έως σήμερα αποδεχθεί το κεκτημένο της Βαρκελώνης, ιδίως λόγω διαφωνίας σχετικά με τη θέση του Ισραήλ και της Παλαιστινιακής Αρχής, ωστόσο συμμετέχει συχνά στις συναντήσεις των υπουργών εξωτερικών και των ανώτατων υπαλλήλων.
- Η ΕΕ πρέπει, συνεπώς, να εξετάσει τρόπους για την ενσωμάτωση της Λιβύης στην πολιτική γειτνίασης. Προκειμένου να σταλεί ένα συνεκτικό μήνυμα πρέπει να επιδιωχθούν περαιτέρω δεσμεύσεις εντός ενός πλαισίου επιβολής όρων και της σαφούς κατανόησης των οφελών από την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά τη συνεργασία βάσει του σεβασμού για τις κοινές αξίες.

Ακολουθώς, η ΕΕ θα εξετάσει το πεδίο για νέες **συμφωνίες γειτνίασης** ώστε να βασιστεί στις υφιστάμενες συμβατικές σχέσεις. Αυτές θα συμπληρώνουν τις υφιστάμενες συμβατικές σχέσεις σε περιπτώσεις όπου η ΕΕ και η γειτονική χώρα έχουν προχωρήσει πέραν του υφιστάμενου πλαισίου, αναλαμβάνοντας νέα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Εάν, ωστόσο, οι συμφωνίες γειτνίασης περιέχουν διατάξεις που υπερβαίνουν εκείνες των ευρω-μεσογειακών συμφωνιών σύνδεσης, παρόμοιες διατάξεις μπορεί να προβλεφθούν, με αντίστοιχους όρους, για τους Μεσογειακούς εταίρους.

5. ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Μπορεί να προβλεφθεί μια διαδικασία σε τρία στάδια για την ανάπτυξη και εφαρμογή των σχεδίων δράσης για κάθε χώρα:

- I. Διάλογος στα υφιστάμενα πλαίσια (συμφωνίες σύνδεσης και εταιρικής σχέσης και συνεργασίας) αναλύοντας από κοινού τα έως τούδε επιτεύγματα και αποτυχίες της μεταρρύθμισης. Η προετοιμασία αυτών των εργασιών πρέπει να ανατεθούν στις επιτροπές εταιρικής σχέσης και συνεργασίας.
- II. Ακολουθώς πρέπει να διατυπωθεί έγγραφο από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη που θα συμφωνηθεί σε συνεργασία με την κάθε χώρα, ορίζοντας κοινούς στόχους και σημεία αναφοράς και ένα χρονοδιάγραμμα για την επίτευξή τους. Αυτό το σχέδιο δράσης πρέπει να ενισχυθεί πολιτικά από την ΕΕ και τους ενεχόμενους εταίρους και ενδεχομένως, σε επίπεδο συμβουλίων σύνδεσης και συνεργασίας.
- III. Μια ετήσια αναθεώρηση της προόδου στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης, ενταγμένη στο υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο συνεργασίας με τις χώρες-εταίρους θα αποτελούσε στην πράξη απόδειξη του αυξημένου πολιτικού ενδιαφέροντος της ΕΕ και θα παρείχε στις κυβερνήσεις την ευκαιρία να εκτιμηθούν δεόντως από την ΕΕ οι προσπάθειές τους σε επίπεδο πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων.

Οι οικονομικές συνέπειες της νέας πολιτικής γειτνίασης πρέπει να αντανακλώνται στις μελλοντικές δημοσιονομικές προτάσεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή θα εξετάσει προτάσεις για ένα νέο μέσο για τη γειτνίαση που θα επικεντρώνεται στην εξασφάλιση

της ομαλής λειτουργίας και της ασφαλούς διαχείρισης των μελλοντικών ανατολικών και μεσογειακών συνόρων, προωθώντας τη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των συνοριακών περιοχών και επιδιώκοντας τη διασυνοριακή, περιφερειακή και διακρατική συνεργασία. Η Επιτροπή θα εξετάσει τρόπους με τους οποίους νέοι στόχοι και σημεία αναφοράς θα μπορούσαν να συμβάλουν όσον αφορά τη ρυθμιστική σύγκλιση, το περαιτέρω άνοιγμα της αγοράς και τις προτιμησιακές εμπορικές σχέσεις με τη Ρωσία, την Ουκρανία και τη Μολδαβία, σε ευθυγράμμιση με τις δεσμεύσεις και τις υποχρεώσεις στις ΣΕΣΣ. Όταν αυτό δικαιολογείται από την πρόοδο που σημειώνεται ως προς τα σχέδια δράσης, η Επιτροπή θα λαμβάνει πρωτοβουλίες για:

- Την επέκταση των υφιστάμενων κοινοτικών πολιτικών, προγραμμάτων και μέσων σε γειτονικές χώρες στις οποίες δεν εφαρμόζονται ήδη.
- Την εφαρμογή μιας σταδιακής και στοχοθετημένης επέκτασης της εξωτερικής αποστολής της ΕΤΕ στη Ρωσία και στα δυτικά ΝΑΚ, σε στενή συνεργασία με την ΕΤΑΑ και τα συναφή ΔΧΙ.
- Την αξιολόγηση της FEMIP και την εξέταση της πιθανής της ενσωμάτωσης σε μια ευρωμεσογειακή τράπεζα που θα είναι στο μεγαλύτερο ποσοστό της ιδιοκτησία της ΕΤΕ.

Η συμβολή των νέων κρατών-μελών θα είναι θεμελιώδης για την ανάπτυξη της νέας πολιτικής γειτνίασης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Πίνακες και γραφικές παραστάσεις

Πίνακας 1: βασικοί οικονομικοί συντελεστές

	ΑΕΠ κατά κεφαλήν	Συνολικές Εισαγωγές	Συνολικές Εισαγωγές	Εισαγωγές από την ΕΕ	Εισαγωγές από την ΕΕ	ΑΞΕ
	σε EUR	σε εκατ. EUR	σε εκατ. EUR	σε εκατ. EUR	σε εκατ. EUR	σε εκατ. EUR
Ισραήλ	19 578	36721	32 032	15 557	8 544	3 397
Αλγερία	1 974	12882	21 788	8 234	14 473	1 335
Αίγυπτος	1 663	14063	4 614	4 191	1 453	569
Λιβύη	1776 ⁽¹⁾	4867	12 548	3 247	10 331	- 112
Μαρόκο	1 296	12192	7 945	6 302	5 562	2 966
Τυνησία	2 301	10622	7 379	7 563	5 892	543
Ιορδανία	1 901	5344	2 553	1 535	98	189 ⁽²⁾
Λίβανος	5 284	7072	1 030	3 366	274	278 ⁽²⁾
Κατεχόμενα Παλαιστινιακά Εδάφη	1591 ⁽¹⁾	3339(1)	653 ⁽¹⁾	31 ⁽³⁾	6 ⁽³⁾	57 ⁽²⁾
Συρία	1 292	6970	6 121	2 287	3 747	229 ⁽²⁾
Λευκορωσία	1 352	8966	8 286	1 387	917	189
Μολδαβία	417 ⁽¹⁾	998	636	278	136	167
Ρωσική Ομοσπονδία	2 382	41006	91 864	16 597	35 703	2 835
Ουκρανία	855	18665	16 139	5 437	3 316	862

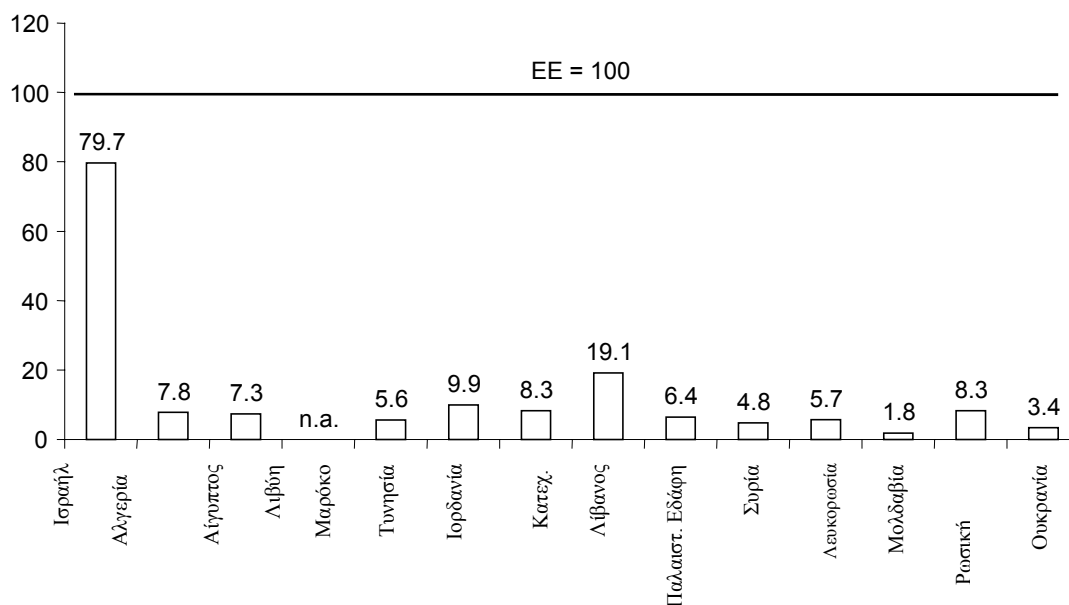
Πηγή: WDI 2002 (Παγκόσμια Τράπεζα), ΔΝΤ για τα κατά κεφαλήν, ΑΕΠ, ΔΝΤ για τα στοιχεία για το εμπόριο, UNCTAD/DITE για τα στοιχεία όσον αφορά τις ΑΞΕ. Τα στοιχεία αφορούν το 2001

⁽¹⁾ 2000 στοιχεία

⁽²⁾ εκτιμήσεις

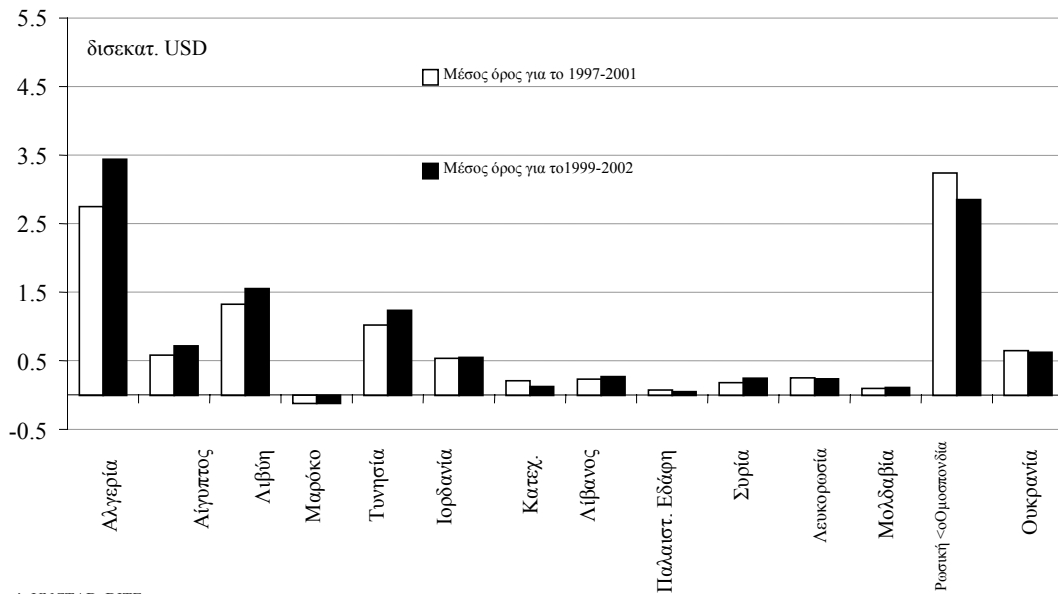
⁽³⁾ Αντιστροφή των στοιχείων που υπέβαλε η ΕΕ

Γραφική παράσταση 1: κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε % της ΕΕ

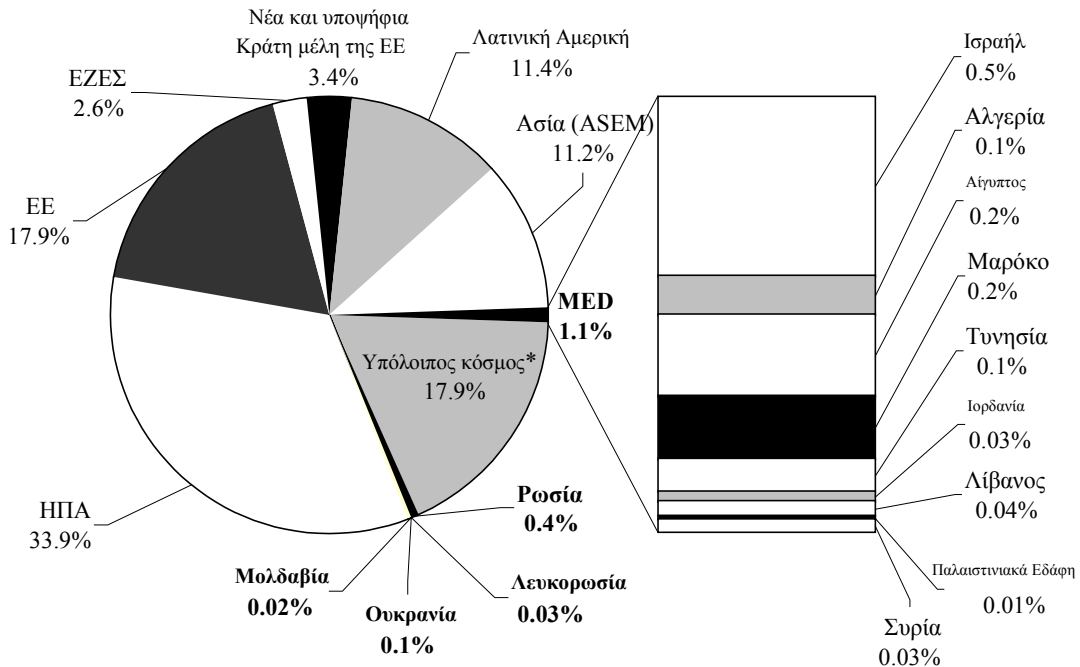
Πηγή: WDI 2002, Παγκόσμια Τράπεζα, εκτιμήσεις του προσωπικού της Επιτροπής

Γραφική παράσταση 2: συνολικές εισροές ΑΞΕ

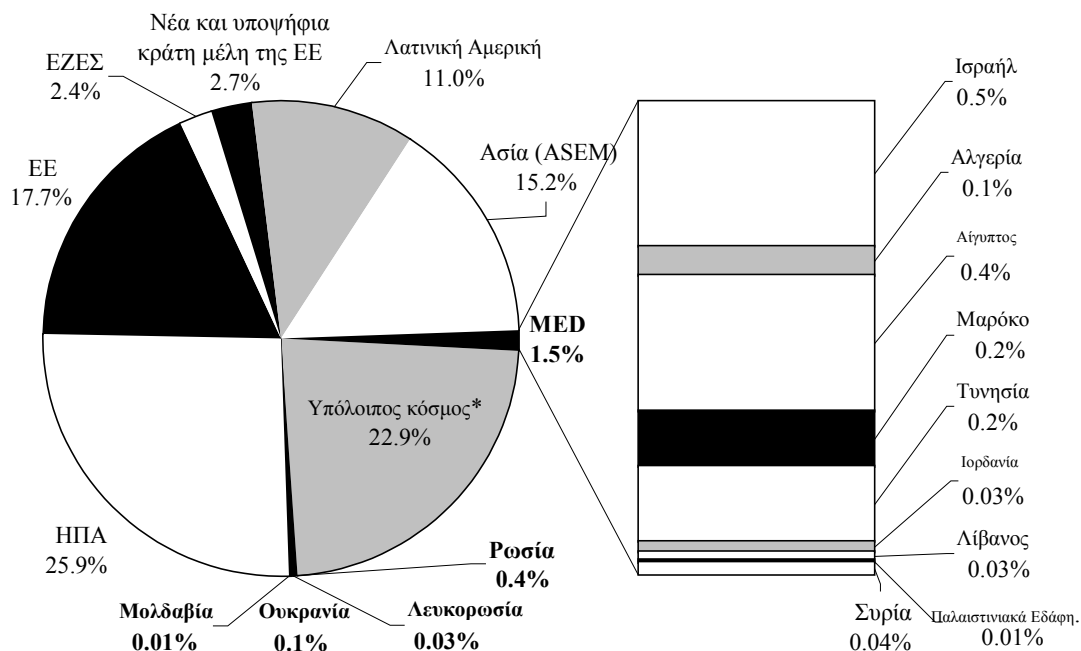

Σχεδιάγραμμα 3: Μερίδιο των παγκόσμιων εισροών ξένων επενδύσεων

(Μέσος όρος για το 1998-2001)

Σχεδιάγραμμα 4: Μερίδιο των παγκόσμιων εισροών ξένων επενδύσεων

Γραφική παράσταση 5: εμπορική ολοκλήρωση με την ΕΕ

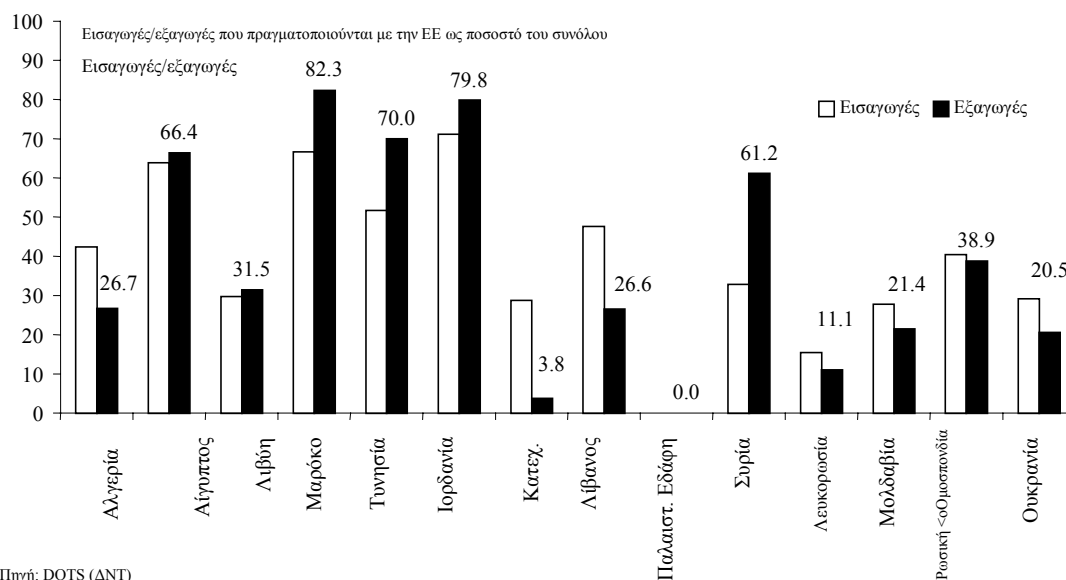
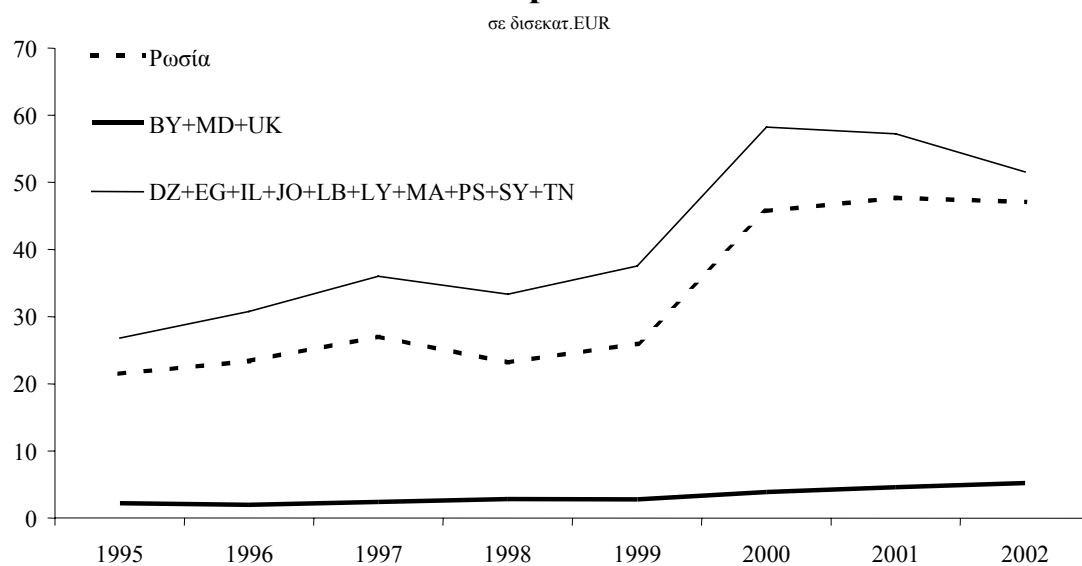
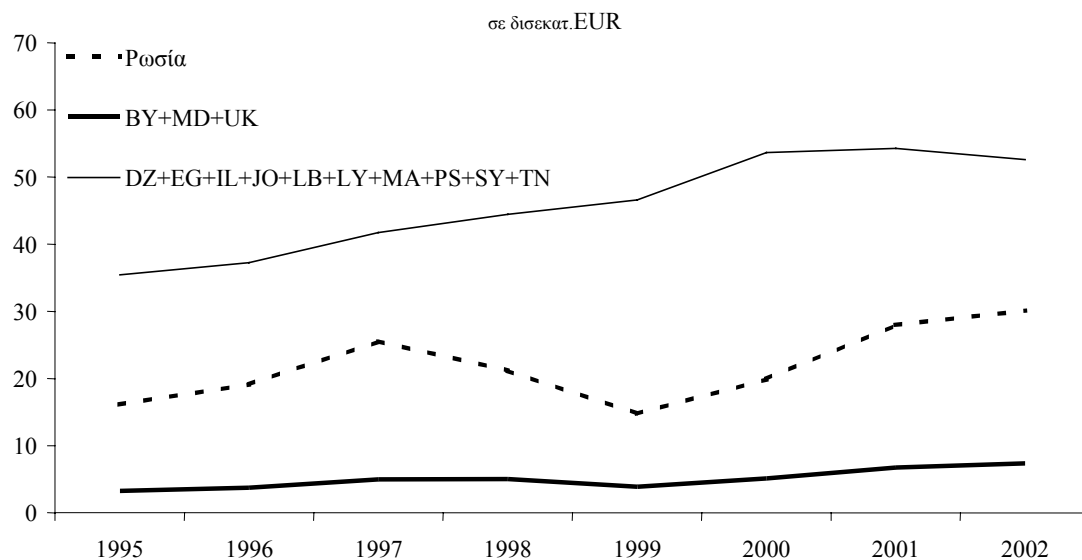

Chart 6: Exports to EU-15

Πηγή: Eurostat, COMEXT

Γραφική παράσταση 7: Εισαγωγές από την ΕΕ-15

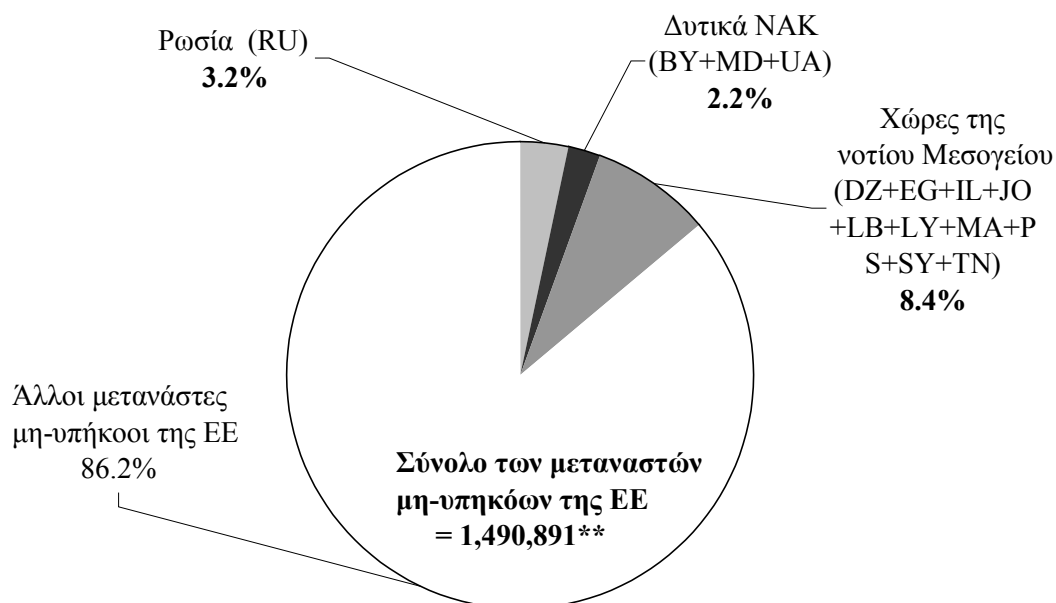
Πηγή: Eurostat, COMEXT

Πίνακας 2: Πληθυσμός - Ποσοστά αύξησης

	Πληθυσμός				Ποσοστά αύξησης του πληθυσμού	
	1990	1995	2000	2001	2001	Avg. 1995 -2000
	σε εκατ.	σε εκατ.	σε εκατ.	σε εκατ.	σε %	σε %
Ισραήλ	4.7	5.5	6.3	6.4	2.4	2.5
Αλγερία	25.0	28.1	30.3	30.7	1.5	1.5
Αίγυπτος	51.9	57.5	64.0	65.3	2.1	2.1
Λιβύη	n.a.	4.8	5.3	5.4	2.3	2.2
Μαρόκο	24.2	26.4	28.7	29.2	1.6	1.7
Τυνησία	8.2	9.0	9.6	9.7	1.4	1.3
Ιορδανία	3.5	4.3	5.0	5.2	3.0	3.2
Λίβανος	2.6	3.2	3.5	3.6	1.7	2.0
Κατεχ. Παλαιστ. Εδάφη	n.a.	n.a.	3.0	3.0	0.0	n.a.
Συρία	12.1	14.2	16.6	17.1	3.1	3.2
Λευκορωσία	n.a.	10.3	10.0	10.0	0.0	-0.5
Μολδαβία	n.a.	4.3	4.3	4.3	0.0	0.0
Ρωσική Ομοσπονδία	n.a.	148.3	145.4	144.8	-0.4	-0.4
Ουκρανία	n.a.	51.5	49.3	49.1	-0.4	-0.8

Πηγή: ΔΝΤ, ΕΤΑΑ, ΕΙΚ, Παγκόσμια Τράπεζα

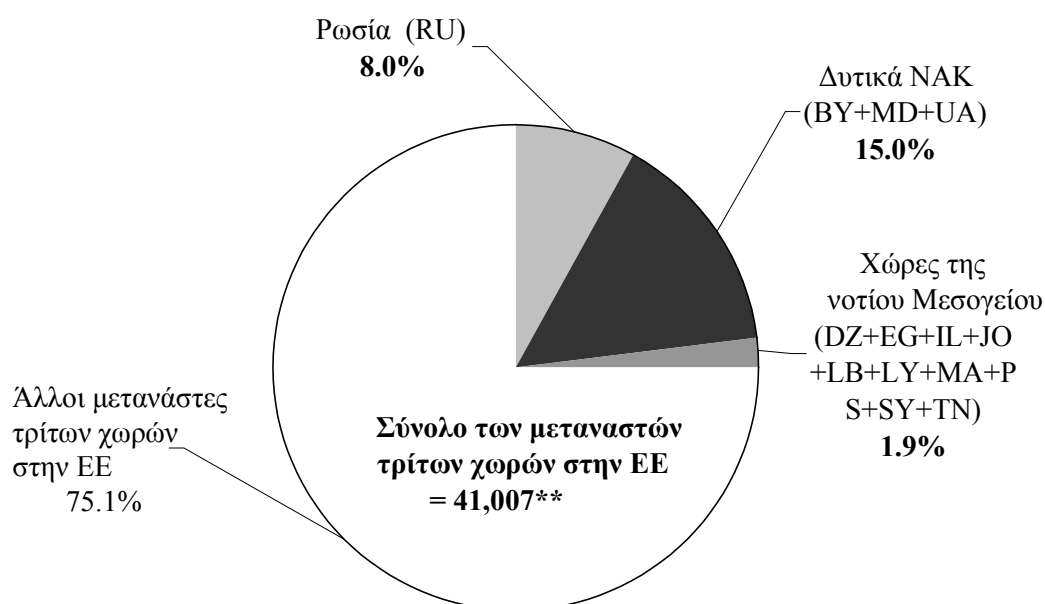
Γραφική παράσταση 8: Μετανάστευση από τις χώρες της νοτίου Μεσογείου, από τα δυτικά ΝΑΚ και των ρώσων υπηκόων στην ΕΕ των 15 ως ποσοστά όλων των μεταναστών - μη υπηκόων της ΕΕ, για το 2000*

*Πηγή: στοιχεία για το 1999 : B, D, F, I. 1998 στοιχεία: EL

**Περιλαμβάνει τους μη-κοινοτικούς υπηκόους στην IRL, δεν διατίθενται όμως στοιχεία όσον αφορά την εθνικότητα για τις ανατολικές και νότιες χώρες

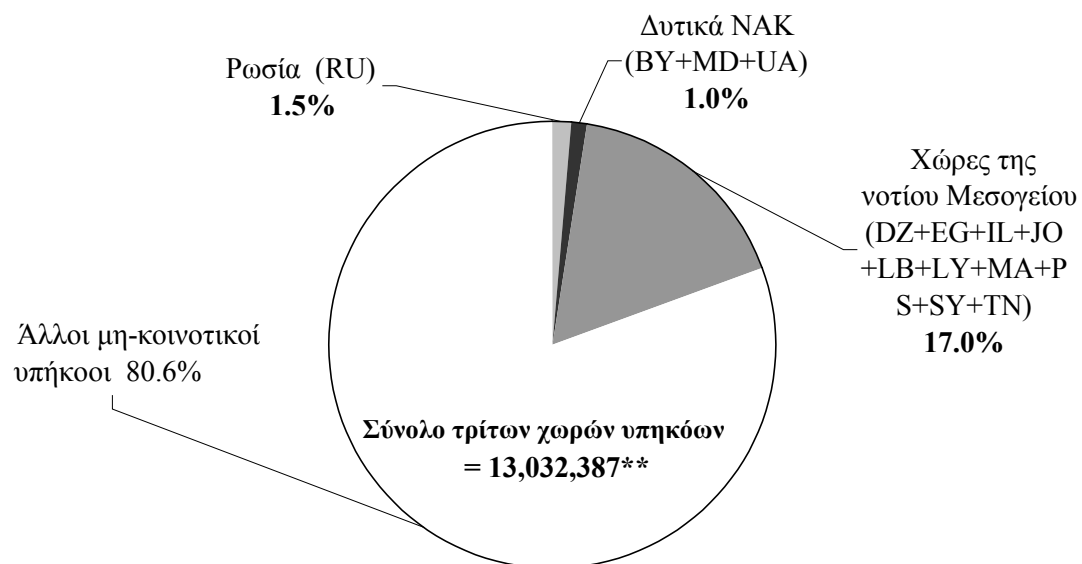
Γραφική παράσταση 9: μετανάστευση από τις χώρες της νοτίου Μεσογείου, από τα δυτικά ΝΑΚ και ρώσων υπηκόων στις χώρες της διεύρυνσης ως ποσοστά όλων των αλλοδαπών μεταναστών, 1999*

* Πηγή: Eurostat. Δεν διατίθενται στοιχεία για την PL. Στοιχεία για το 2001: SK

** Περιλαμβάνονται οι αλλοδαποί μετανάστες στην MT. Δεν διατίθενται όμως στοιχεία όσον αφορά την εθνικότητα για τις ανατολικές και νότιες χώρες

Γραφική παράσταση 10: Υπήκοοι καταγωγής χωρών της νοτίου Μεσογείου, των δυτικών ΝΑΚ και της Ρωσίας ως ποσοστά όλων των υπηκόων τρίτων χωρών στην ΕΕ των 15 για το 2001*

* Πηγή: Eurostat. Στοιχεία για το 2000: B, I, A, P, S, UK. Στοιχεία για το 1999: F. Στοιχεία για το 1998: EL

** Περιλαμβάνονται οι τρίτων χωρών υπήκοοι σε A και IRL δεν διατίθενται όμως στοιχεία όσον αφορά την εθνικότητα για τις ανατολικές και νότιες χώρες

ΠΑΡΟΧΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Παροχή κοινοτικής βοήθειας στη Ρωσία, στα δυτικά ΝΑΚ και στις χώρες της νοτίου Μεσογείου 1995-2002 (δεσμεύσεις, € εκατ.)

	Αλγερία	ΔΑ/ Γάζα	Αίγυπτο ς	Ιορδανία	Λίβανος	Μαρόκο	Συρία	Τυνησία	Ρωσία	Ουκρανί α	Μολδαβί α	Λευκορ ωσία	Σύνολο για την Νότιο Μεσόγει ο	Σύνολο για τη Ρωσία/δ υτικά ΝΑΚ
Διμερής βοήθεια 95- 02	304.2	307.7 + 151.1 ¹	776.7	381	194	1,038.6	181	685.9	912.3	498.1	62.7	17	3869.1 ² +151.1	1490.1
Προγράμμα α Meda περιφερειακ ά προγράμματ α και διασυνοριακ ό πρόγραμμα Tacis													974.5 ³	1052.2 ⁴ (CBC: 228.9, 96-03)
ΣΠΠ/πρόγρα μμα για την επισιτιστική ασφάλεια		112 ⁵ +10		2						453	50/15.5	30	124	558/15. 5
Έλλειμμα κανσίων										97-01				115

¹ B7-420B για το 2000-2002

² Meda, μέρος Β του προϋπολογισμού (B7-410B)

³ Meda, μέρη Α και Β του προϋπολογισμού (B7410Α και B7-410B). Αυτό δεν περιλαμβάνει κονδύλια που έχουν δεσμευθεί για την Υπηρεσία Αρωγής και έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης στη Μέση Ανατολία (UNWRA) στην Ιορδανία, το Λίβανο, την Ιορδανία, το Λίβανο, τη Συρία και τη Δυτική ζώνη/Γάζα

⁴ Υπολογισμοί που βασίζονται στην είσπραξη από τη Ρωσία και την Ουκρανία αναλογικού (50% και 25% αντίστοιχα) μεριδίου του συνολικού προϋπολογισμού για το περιφερειακό πρόγραμμα Tacis

⁵ Ποσό που χορηγείται μέσω της UNRWA, της WFP και της ACAD.

